

100
2020

TRIMITAS

1920-2020

ŠAULIŲ SAVANORYSTĖ –
AKISTATOJE SU GRĖSME

9771392475004

1,99 €

TRIMITAS

IR PRIEŠ ŠIMTMETĮ SKAITYTAS

Žurnalo šimtmečio
proga užsiprenumeruok
„Trimitą“ ir paragink kitą!

2020 metais žurnalas TRIMITAS leidžiamas kas mėnesį.

36 puslapių žurnale TRIMITAS – šaulystė, karyba, istorija, kelionės, pasaulio pažinimas, išgyvenimo patirtys, lauko virtuvė ir galvosūčiai. Kiekvienam yra ką skaityti.

Žurnalą TRIMITAS galima užsiprenumeruoti www.zurnaluprenumerata.lt internetinėje Lietuvos pašto svetainėje prenumeruok.lt bei Lietuvos pašto skyriuose. Prenumeratos kaina metams – 20 eurų.

©„Trimitas“, 2020
Leidinio indeksas 5291.
ISSN 1392-4753
Tiražas 2000 egz.

LIETUVOS ŠAULIŲ ŽURNALAS

TRIMITAS

2020 m. Nr. 4 (1338)
Tiražas 2000

Išleidžiamas
paskutinę kiekvieno
mėnesio savaitę

ŠIAME NUMERYJE:

- 3 **PIRMOJE LINIJOJE.** COVID-19. Kova tęsiasi... | VALDAS KILPYS
- 5 **PIRMOJE LINIJOJE.** Velykinė operacija „Naminukas“ | KASPARAS ŽUKAUSKAS
- 6 **PIRMOJE LINIJOJE.** COVID-19 kronikos | VALDAS KILPYS
- 8 **NUOMONĖ.** Smegenų plovyklą patyrus | VALDAS KILPYS
- 10 **IŠEIVIJA.** Vlado Putvinskio-Pūtvio 91-ųjų mirties metinių minėjimas Čikagoje | IRENA ŠALAVIEJENĖ
- 11 **ARSENALAS „BS TWINS“:** šauliams tamsa – nebe kliūtis | VALDAS KILPYS
- 12 **ATMINTIS.** Įamžinti Gojaus miško didvyriai | JULIUS PROŠKUS
- 14 **V. PUTVINSKIO-PŪTVIO KLUBAS.** Aleksandro Mantauto 125-osioms metinėms | STASYS IGNATAVIČIUS
- 16 **MISIJA.** Muzika ir bendrystė ten, kur vis dar kovojama už laisvę | MILDA GOŠTAUTAITĖ
- 19 **VIENA IŠ MŪSŲ.** Šaulė Rūta – svarbiausia yra noras ir viską gali pasiekti | LINA VAITIEKŪNAITĖ
- 23 **LŠS V. PUTVINSKIO-PŪTVIO KLUBAS.** LŠS garbės šaulio generolo Jono Bulotos 165-osioms gimimo metinėms | STASYS IGNATAVIČIUS
- 26 **ĮDOMIOJI ISTORIJA.** Žvaigždėtas dangus – paslaptis, jei kas krinta iš jo – tai tik trobos didumo | BIRUTĖ MALAŠKEVIČIŪTĖ
- 30 **IŠ AUTOMOBILIŲ ISTORIJS.** Automobilai, kita karinė technika Pirmajame pasauliniame kare | JONAS RINKEVIČIUS
- 35 **ASTRONOMIJA.** Apskritimų laukuose mįslė: kas piešia pasėliuose? | MARTYNAS JUOCEVIČIUS
- 40 **LAUKO VIRTUVĖ.** Vokiškas troškinys „Pichelsteiner“ | VYTARAS RADZEVIČIUS
- 42 **GALVOSŪKIS.** Kryžiažodis „Rembrantas“. Atsakykite į klausimus ir laimėkite prizą! | KASTYTIS V. STUMBRYS

Autorių dėmesiui – medžiagų kitam numeriui laukiame iki einamojo mėnesio 10 dienos imtinai!

Projektą „Vytis, Rūpintojėlis ir... kas dar?“ (straipsniai): „Smegenų plovyklą patyrus“ remia Spaudos, radio ir televizijos rėmimo fondas.

2020 m. skirta 3 000 eurų.

Vyr. redaktorius Vytautas Radzevičius
Kalbos redaktorė Sandra Balžekaitė
Korespondentas Valdas Kilpys
Dizainas CRITICAL, Paulius Budrikis
Maketas Greta Janutytė

Redakcijos kolegija: Dovilė Pukertaitė (LŠS viešųjų ryšių specialistė) Tadas Venskūnas (LŠS Pilietinio ugdymo skyriaus vedėjas) Irena Šalavijienė (LŠS išeivijoje šaulė) Gražvydas Zulanis (CV narys) Skaidrilė Grigaitė–Mockevičienė (LŠS studentų korporacijos „Saja“ narė) Gediminas Jankus (CV narys) Edgaras Diržius (CV narys)

Viršelio nuotraukoje – karantino šaulių postas Vilniuje, Minsko plente, per Velykas. Vaidoto Okuličiaus-Kazarino nuotrauka.

Adresas: Laisvės al. 34, LT-44240 Kaunas, Lietuva.
el. p. redakcija@sauliusajunga.lt
facebook.com/trimitas.lt

Kasdienės naujienas apie Lietuvos šaulių sąjungą skaitykite oficialiame tinklalapyje www.sauliusajunga.lt

Leidėjas: Lietuvos šaulių sąjunga
www.sauliusajunga.lt/facebook.com/sauliusajunga.lt

Redakcijos nuomonė nebūtinai sutampa su autorių nuomone.

Rankraščiai negražinami ir nerecenzuojami. Dėl spaudos broko kreiptis į spaustuvę. Spausdino UAB „JUDEX SPAUDA“ Europos pr. 96C, LT-46351, Kaunas

Atstovai užsienyje: LŠS išeivijoje (JAV) J. R. Butkus Toronto (Kanada) V. Pūtvio kuopos vadas V. Pečiulis

GERBIAMI BROLIAI IR SESĖS ŠAULIAI, VADAI,

Lietuvos šaulių sąjunga jau nuo vasario 7 dienos aktyviai įsitraukė į kovą su šios dienos nelaime – COVID-19 virusu. Nuo vasario pradžios iki dabar pagalbą valstybinėms ir savivaldybių institucijoms kiekvieną dieną teikia nuo 130 iki 160 šaulių, kurie padeda užtikrinti sąlygas realiai kovai su koronavirusu.

Broliai ir Sesės šauliai, didžiuojusi Jūsų pasiryžimu ir pasiaukojimu Lietuvos visuomenės labui. Šiandien šauliai esame „pirmose mūsų linijose“! Mūsų visų pastangomis savanorystės samprata tapo realiu, akivaizdžiu ir teigiamu pavyzdžiu kiekvienam Lietuvos Respublikos piliečiui. Įvertinęs šios dienos situaciją, galiu patvirtinti, kad savanoriškos šaulių iniciatyvos ne tik labai vertinamos įvairių Lietuvos institucijų, piliečių, bet ir kitus stipriai motyvuoja sekti geru pavyzdžiu – patikėkite, šiandien labiau nei bet kada anksčiau.

Tariu Jums visiems ir KIEKVIENAM atskirai – nuoširdžiai AČIŪ!!!

Taip, gal mūsų šaulių nematyti plačioje spaudoje, nesame pirmuose laikraščių puslapiuose, bet tai ir yra tos altruistinės savanorystės dalis – kada šauliai, pamatę grėsmę Lietuvos visuomenei, šalies stabilumui – vieni pirmųjų vedami šauliškų vertybių ėmėsi padėti šalies Vyriausybei išspręsti šią laikiną problemą.

Taip, tai laikina problema, po kurios mes, šauliai, būsimė tik dar stipresni... Tačiau šiandien turime susitelkti ir būti stiprūs. Kvieskime brolius ir seses šaulius – visą visuomenę būti vieningiems ir sąmoningiems. Juk šiandien nuo mūsų visų pastangų priklauso, kaip greitai pavyks išspręsti šią problemą.

Broliai ir Sesės šauliai, dar kartą AČIŪ už Jūsų šauliškumą, už Jūsų tarnybą Tėvynės labui!

Būkime sveiki!

Pagarbiai –
plk. lt. Gintaras Koryzna
Lietuvos šaulių sąjungos vadas

1

COVID-19. KOVA TĘSIASI...

Tekstas – Valdas Kilpys

Lietuvos šaulių sąjunga toliau įtemptai dirba visuomenės labui. LŠS vadas plk. lt. Gintaras Koryzna spaudos konferencijoje sakė, kad nuo vasario pradžios iki dabar pagalbą valstybinėms ir savivaldybių institucijoms kiekvieną dieną teikia nuo 160 iki 230 šaulių, kurie padeda užtikrinti sąlygas realiai kovai su koronavirusu.

GRYNOJI STATISTIKA
Tikėtina, kad tuo momentu, kai skaitysite šias eilutes, statistika bus gerokai pakitusi. Kiekviena diena iš mūsų reikalauja nemenko pasiaukojimo ir valios prisidėti prie COVID-19 keliamo pavojaus mažinimo.

Vidutiniškai per dieną, priklausomai nuo situacijos, aktyviai visoje Lietuvoje įvairias užduotis vykdo apie 200 šaulių. >

PAGRINDINĖS ŠAULIŲ
VYKDOMOS UŽDUOTYS:

- budėjimas, tvarkos užtikrinimas mobiliuosiuose COVID-19 patikros punktuose;
- budėjimas, tvarkos užtikrinimas prie ligoninių, poliklinikų, saviizoliacijos vietų;
- parvykstančiųjų iš užsienio lėktuvais, keltais sutikimas ir pervežimas;
- vykstančiųjų į patikros punktus transportavimas GMP automobiliais;
- patruliavimas viešose vietose siekiant įspėti nesilaikančius karantino sąlygų;
- pagalba kitose sudėtingose situacijose (maisto pirkimas ir t. t.).

Nuo vasario iki dabar per 2 000 Šaulių sąjungos narių vykdė vienokią ar kitokią veiklą, teikė pagalbą įvairioms institucijoms ir pavieniams žmonėms.

PATIKROS PUNKTAI

Vilniuje budėjimai vyksta ištisą parą, per ją viename punkte pasikeičia daugiau nei 30 šaulių. Jų užduotis – užtikrinti punkto apsaugą, vykdyti įvažiuojančių tiriamųjų kontrolę ir srautus, patikrinti atvykusių asmenų dokumentus. Sostinės šaulių štabe tarnaujantis Lukas Vaičiulis pasakojo, kad pradžia įrengiant ir suderinant veiklą patikros punktuose buvo gana nelengva. „Ėmėmės lyderystės, nes nesusikalbėjimo tarp institucijų, nesupratimo tikrai nestigo. Pagalvojome, kad reikia, ir negalime laikytis pozicijos „mes čia tik pastovėsime“. Sustygvavome veiklą ir jau didysis stresas kiek atsilūgo“, – atviravo šaulys.

Jo teigimu, didžiausia šios krizės vertė yra ta, kad iš tiesų galima atsirinkti šaulius, kuriais galima pasitikėti net sunkiausiose situacijose. „Dabar aiškiai suprantu, kokie bus tie žmonės, jei, neduokdie, ateitų „diena X“. Tai bus šauliai, kurie ir dabar nesėdi rankų sudėję. Tie, kurie, atėję į pavojingą vietą, neklausia, kiek ir ką reikės daryti, o ima ir daro. Ir vėliau nemojuoja, ir apdovanojimai jiems nėra svarbu“, – tvirtino L. Vaičiulis.

Tokios pat užduotys vykdomos ir kituose miestuose, kur įrengti mobilieji patikros punktai. Plk. Prano Saladžiaus šaulių (Utenos apskr.) 9-osios rinktinės metodininkas Ričardas Puodžiukas pasakojo, kad bent jau Utenoje jokių incidentų nepasitaikė.

„Budėjimai vyksta sklandžiai ir tikrai matomas žmonių susikaupimas, darnus reikalavimų vykdymas“, – pasakojo šaulys. Paklaustas, ar pakanka savanorių šaulių budėti didesnės rizikos zonoje, uteniškis sakė, kad kiekvienas supranta vykdomos užduoties svarbą ir geranoriškai sutinka: „Ypač noriu padėkoti Gretai ir Algirdui Šalmanams, kurie itin daug prisideda prie šio darbo.“

VAIRUOTOJŲ PATIRTYS

LŠS Kauno m. savivaldybės prašymu skyrė vairuotojų, kurie budi ištisą parą. Pagrindinė šių vairuotojų užduotis yra pagelbėti tiems kauniškiams, kurie neturi nuosavo transporto nuvykti į mobilųjį COVID-19 patikros punktą. Vairuotojas nuvyksta paskirtu adresu ir nuveža bei parveža pasitikrinti norintį asmenį.

Pasitaiko ir kuriozinių atvejų. Štai kartą vykdant nustatytas procedūras teko vežti žmogų, kuris gyvena visai šalia patikros punkto, už tvoros. Šaulys Gražvydas Zdaničius tvirtino, kad jam šios užduotys yra puiki proga tarnauti Lietuvai. „Kartą papuoliau į automobilių grūstį, – pasakojo apie išskirtinį reisą šaulys, – aiškiai supratau, kad nustatytu laiku į punktą nespėsiu, tad teko jungti šviesos signalus ir taip įveikti susigrūdimus. Prisiminiau senus laikus...“ G. Zdaničius turi visus reikiamus leidimus važinėti su įspėjamaisiais garso ir šviesos signalais, tad užduotis buvo įvykdyta laiku. Dar vienas keistas nutikimas nutiko, kai pasitikrinti dėl viruso vykstanti moteris labai norėjo sėsti šalia vairuotojo. Argumentas buvo „geležinis“ – aš taip įpratusi. Šauliui teko ne tik įsakmiai paaiškinti, kad tai draudžiama, bet ir dėl visa ko užsirakinti iš vidaus (buvusiame GMP automobilyje vairuotojo erdvė nuo keleivių zonos yra atskirta aklina pertvara).

KITOS UŽDUOTYS

Patruliavimas yra bene pagrindinė užduotis po visų išvardytųjų. Šauliai neturi įgaliojimų užkardyti arba sulaukyti, tačiau įspėti gali kiekvieną. Nepaklusus susisiekti su policijos pareigūnais. Kiek teko kalbėtis su patruliuusiais, gyventojai gana dėmesingai vertina šaulių įspėjimus ir didesnių incidentų nepasitaikė. Vien sostinėje patruliuoja ir viešąją tvarką prižiūri po 12 šaulių, kuriuos Vilniaus miesto savivaldybės administracija aprūpino radijo ryšio priemonėmis ir transportu.

Nuo kovo 16-osios LŠS nariai pradėjo darbą ir Kauno miesto greitosios medicinos pagalbos stotyje, kur konsultuoja gyventojus, paskambinusius karštąja koronaviruso linija 1808. Šiam darbui reikalingi gerus bendravimo įgūdžius turintys žmonės, nes skambinantys kreipiasi pagalbos įvairiausiais klausimais, tačiau atsakingiausias darbas sietinas su asmenų registracija į mobiliuosius patikros punktus, kur jiems atliekamas koronaviruso testas.

Anykščių kuopos vadė Kotryna Vitkūnaitė pasakojo, kad kuruoja nemažai pagyvenusių žmonių, pristato jiems maistą ir kitus reikalingus daiktus. „Nuolat dirbu su dviem močiutėmis. Jau būdama netoliese paskambinu ir po kurio laiko nueinu prie jų namų, kur jau laukia sutartoje vietoje padėtas pirkinių sąrašas. Nupirkusi, ko reikia, vėl padedu ten, o močiutė viską pasiima“, – nuotolinio apsipirkinėjimo subtilybėmis dalijosi anykštėnė. Jos teigimu, dažnas senolis nori pabendrauti, susipažinti ir padėkoti, tačiau šio malonumo tenka vengti. „Nebent iš tolo pasimojuojame“, – šypsojosi šaulė. x

VELYKINĖ OPERACIJA „NAMINUKAS“

Tekstas ir nuotraukos – b. v. p. Kasparas Žukauskas

Šventinį savaitgalį Lietuvos šaulių sąjunga, padėdama Lietuvos policijai, užtikrino saugias Velykas miestų gyventojams. Tokia plati operacija šauliams yra pirmoji ir tikrai įsimintiniausia. Karaliaus Mindaugo (Vilniaus) 10-osios rinktinės šauliai dar iki operacijos pradžios galvojo pavadinimą šiai operacijai. Iš daugumos siūlymų buvo pasirinktas „Naminuko“ pavadinimas. Tokia plataus masto operacija buvo vykdoma dėl Lietuvoje paskelbto karantino, norint išvengti daugiau COVID-19 protrūkio aukų ir užsikrėtimų. Šauliai su policija budėjo prie miestų ir miestelių įvažiavimų, tikrino vairuotojus, jų dokumentus, klausinėjo, kur vyksta, bei prašė jų įrodyti savo kelionės tikslą, nes įleidžiami į miestus buvo tik ten gyvenantys, turintys turto, kam būtina medicininė pagalba ir pan.

Mūsų Šalčininkų 1011-oji šaulių kuopa taip pat prisijungė prie operacijos „Naminukas“ ir daugiau kaip dvi paras nepertraukiamai budėjo su policija Šalčininkų mieste. Šalčininkų kuopos daugumą sudaro jaunieji šauliai, tačiau turime ir suaugusiųjų šaulių, kurie, rizikuodami savo sveikata ir aukodami

Šauliai poste prie Šalčininkų miesto prieigų.

savo šventinį savaitgalį, budėjo trijuose iš penkių postų. Smagu paminėti, kad sulaukėme ir kitų Vilniaus kuopų pagalbos budėjimams šiame krašte. Šiame budėjime buvo patikrinta tikrai nemažai automobilių, iš kurių labai nedidelė dalis buvo apsukta atgal. Smagu matyti žmonių sąmoningumą ir supratingumą. Dauguma per postus važiuodavo į namus, į parduotuvę. Iš šalia esančių kaimų arba veždavo medikamentus, maistą kaimynams ar artimiesiems, kurie, deja, patys maistu ar medikamentais dėl sveikatos problemų pasirūpinti negali. Policijos pareigūnams bei šauliams buvo geranoriškai pateikiami dokumentai, maloniai bendraujama, o svarbiausia, didelių incidentų pavyko išvengti.

Buvo gauta pranešimų dėl nedidelių incidentų, kurie problemų nesukėlė. Viename iš postų žmogus teigė, kad važiuoja žvejoti, tačiau policijos pareigūnams jo nepraleidus bandė žodžiais juos išprovokuoti, tačiau, laimei, viskas baigėsi taikiai. Kitame poste buvo įtariama, kad pilietis vairavo neblaivus, kai tikrindami dokumentus policijos pareigūnai pastebėjo, kad vairuotojas jaudinasi ir šalia mėtosi tuščių alkoholio butelių. Patikrinus blaivumą, nustatyti nuliai ir vairuotojas paleistas. Tikrai džiaugiamės, kad žmonės išlieka sąmoningi ir važinėja blaivūs. Taip pat svarbu paminėti, kad mūsų šauliai – kariai savanoriai, uoliai vykdė tarnybą Šalčininkų pasienio patikros poste ir Vilniaus oro uoste.

Taigi savaitgalis Šalčininkų krašte praėjo sklandžiai ir be incidentų. Dėkojame mūsų kuopos šauliams: Andriui Timofejevui, Mariui Arnastauskui, Igoriui Bartanovičiui, Tomui Bagdanavičiui, Kasparui Žukauskui, Birutei Tamulynaitei, Andželikai ir Eduardui Veder, Rimui Kukliui, Vytautui Garšvai, Vytautui Latonui, Erikui Sokolovui, Jelenai Tamulynienei, Mariui Rumiancevui, Nijolei Vislevskytei, Dariui Tovtikui, Maksimui Kovalčenko, mūsų kuopos vadui Eimantui Tamulynui, iš Vilniaus atvykusiems šauliams, kurie padėjo budėti postuose, už paaukotą laiką ir pastangas užkirsti kelią ligos plitimui. 10-osios šaulių rinktinės vadui Mindaugui Sakalauskui reiškiamo labai didelę ir nuoširdžią padėką už triūsą ir rūpestį šios operacijos bei COVID-19 ligos protrūkio metu.

Taip pat nuo 19 poste budėjusių šaulių gavome širdingų padėkų Vilniaus miesto 1-ajam Policijos komisariatui už nuostabius pareigūnus, kurių dėka budėjimas neprailgo ir buvo labai smagus. Taip pat dėkojame Šalčininkų policijos pareigūnams už pagalbą postuose ir visai Lietuvos policijai už jų atsidavimą ir pasiaukojimą dėl žmonių, kad visi liktume saugūs ir sveiki. Svarbu paminėti, kad šio budėjimo metu turėjome garbės – mus aplankė Lietuvos policijos departamento generalinis komisaras Renatas Požėla, kuris tiek policininkams, tiek šauliams negailėjo padėkos žodžių. x

3

COVID-19 KRONIKOS

Tekstas – Valdas Kilpys

Šv. Velykos visuomet buvo, yra ir bus šeimos, giminės šventė. Visi susiburia prie stalo ir kalbasi, glėbesčiuojasi, dalijasi mintimis, patyrimais ir... bakterijomis bei virusais. Vyriausybės sprendimas šventinį savaitgalį riboti gyventojų patekimą į miestus ir miestelius sulaukė įvairių reakcijų, tačiau dauguma apklaustų rinktinių šaulių kaip vienas tvirtino – piliečiai supranta padėties sudėtingumą ir be reikalo nevažiuoja, pretenzijų nereikia ir elgiasi kultūringai.

Už ačiū, iš idėjos, dėl Lietuvos. Nesikuklinkime. Yra kuo didžiuotis.

Oficiali, „sausa“ statistika: minimo savaitgalio metu įvairiose valstybės stiprinančiose ir saugesnėse darančiose užduotyse visoje Lietuvoje dalyvavo 1 788 šauliai.

Nemenčinės miestelis gyvena sustiprinto karantino sąlygomis. Policijai ir vėl padeda mūšiškiečiai. x

Baigiantis balandžiui karštojoje 1808 linijoje budėjo didesnės nei kasdien šaulių pajėgos. Šį kartą prie telefono aparatų sėdėjo tie, kurie moka rusų kalbą. Tomis dienomis dažniau teko atsakinėti į Vilniaus rajono gyventojų skambučius. Kaip pastebėjo ne vienas šaulys, skambinantieji moka kalbėti lietuviškai, bet pirmieji žodžiai dažniausiai tariami ne valstybine kalba. Nieko tokio, – juokauja šauliai, – išmokysime.

Nuo Karštosios koronos linijos 1808 įkūrimo pradžios kovo 13-ąją iki balandžio 19-osios sulaukta 177 249 skambučių, prakalbėta 7 975 valandos.

Per priešpaskutinę balandžio savaitę sulaukta 17 217 skambučių su įvairiais klausimais. Kalbėta 1 253 valandos.

SMEGENŲ SKALBYKLĄ PATYRUS

Tekstas ir nuotrauka – Valdas Kilpys

„Dvi savaites prašome saviizoliuotis“, – jau šimtą kartų kartoju sėdėdamas karštojoje koronos linijoje 1808. Pasakyti – lengva, padaryti – ne visai. Saviizoliacijos, buvimo mažose socialinėse grupėse specifika natūraliai kelia įvairiausių bendrabūvio klausimų, į kuriuos atsakymai gali būti ir ne visai tokie, kurių dabar reikia Lietuvai...

BERGSONAS PRIEŠ POPPERĮ?

Aptariamai temai išryškinti bene geriausiai tinka dviejų mokslininkų, sociologų ir filosofų – prancūzo Henri Bergsono ir anglo Karlo Popperio – įžvalgos. Abu jie daug rašė apie visuomenės sandarą, jos elgesio savybes, kurios turi panašų pobūdį, bet skirtingą pagrindą. Būtent pagrindo problema, dingojasi, čia ir yra esminė... K. Popperio plunksnai priklauso pasaulyje itin žinoma ir cituojama knyga „Atviroji visuomenė ir jos priešai“. Mokslininkas teigė, kad visuomenė sudaryta iš atskirų individų (jei norite – piliečių), kurių kiekvienas turi ir gali priimti asmeninius sprendimus. Būtent ši sprendimų visuma ir sukuria bendrabūvį, kuris yra asmeninės laisvės ir bendrosios atsakomybės balansas. Žodžiu, tavo apsisprendimas yra tik mažytė visuotinio apsisprendimo dalelė. Tu svarbus tiek, kiek svarbi būryje plaukianti individuali žuvis arba skrendantis paukštis.

4

A. Bergsonas eina panašiu, bet kitokiu keliu. Jo siūloma visuomenė susideda iš individų, kurie savo gyvenimu ir apsisprendimais lemia tam tikros socialinių ryšių ir tvarkos įsisišaknijimą būtyje. Ši tvarka nėra atsitiktinė. Ji grįsta brolybės principu, kuris kyla iš anapus. Kitaip tariant, A. Bergsonas neatmeta to, jog žuvis ar paukščiai būryje darniai renkasi kryptį ir dėl to, kad ne tik jie patys, bet ir kažkas iš anapus taip nori. Žmonių bendrabūvio principai turi dieviškumo ir atsakomybės žymę ir tai įkūnija brolystės supratimas bei įsisišakijimas.

Tamstų valia, kurio mokslininko požiūrį palaikote. Svarbu tik tai, kad nuo to pasirinkimo ir įsisišakijimo atsakomybės priklauso daugelis dalykų. Krizės akivaizdoje ypač.

KITAS, BET NE AŠ

Dabartiniu laiku, kai visuomenė blaškosi tarp dviejų pasirinkimų – individualizmo ir būtinybės susivienyti, – labai svarbus kelias, kuriuo pasirinkime eiti. Jei esate itin liberalių požiūrių ir garbinatė savo teises ir laisves, valstybės įgaliotų atstovų įsakmus reikalavimas sėdėti namie ar dėvėti kaukes einant į prekybos centrą, savaime aišku, įžeis ir sukels pasipriešinimą. Juk čia aš! Tegul kiti tai daro! Kokią turite teisę!? Ir panašiai.

Tačiau faktas lieka faktas: viruso įveikai reikalingas bendras visų veikimas, susivienijimas ir net tam tikras individualistinio mąstymo numaldymas, sustabdymas, suvienodėjimas. Kito kelio tiesiog nėra. Todėl visiškai nekeista, kad, jei smegenų skalbyklai paveikus vieno ar kito perspausto individualisto mąstymo galias, jį pakeisti gali tik realiai suvoktas pavojus. Sau pačiam, pirmiausia. Bet tai nėra lengva. Tarkime, pavyzdys „iš gyvenimo“. Socialiniuose tinkluose pastaruoju metu tenka skaityti žmonių, susiduriančių su produktų pristatymo į namus sunkumais ir pasipiktinimu. Vaikai nori aprūpinti maistu ar kuo kitu savo senjorus tėvus ar senelius ir užsako jį per maisto pristatančias kompanijas. Tačiau šios yra perkrautos užsakymais ir jo įvykdymas tikrai užtrunka.

Drauge pagalvokime, ar tas asmuo, kuris užsakinėja maistą artimam galėdamas pats nueiti iki parduotuvės ir nunešti, nesielgia kažkaip... ne visai deramai? Ar šis kartais nesąmoningas savęs saugojimas nesietinas su noru nesaugoti kitų? Tarkime, kurjerių. Tai mažos detalės, kurios bent jau straipsnio rašymo metu dar nepasireiškė visu aštrumu, bet, jei situacija vystysis negatyviai, į tai teks kreipti dėmesį. Nes visi esame vienoje valtyje: ir medikai, ir prekybos centrų kasininkai, ir pasislėpę namuose.

REIKIA VIENYTI, ĮSITINKLINTI
Britų filosofas Thomas Hobbesas veikale „Leviatanas“ nemažai kalba apie „visų karo prieš visus“ situaciją, kurią sukelti gali kiekviena epidemija, išplitusi didžiojoje pasaulio dalyje ar vienoje visuomenėje. Kiekvienas pradeda kovoti tik už save. Anot mokslininko, tai kiekvieno individo prigimtinė būklė, kai pagrindinis tikslas yra išlikti ir apsaugoti save. Sudėtingomis sąlygomis kinta žmonių veikimo būdai, o įprasto gyvenimo saugojimas kelia agresiją, nenorą kooperuotis, žvelgimą tik į save ir savo gerovę.

Toks scenarijus būtų blogiausias. Dar viena iš pažiūros nesvarbi aplinkybė sietina su klaidingų sąvokų vartojimu. Viešojoje erdvėje nuolat antraštėse galima pamatyti tvirtinimų, kad dabar vyksta „karas su pavojinga liga“. Besaikis karinės terminologijos vartojimas, dramatismas kartais sukelia ir atitinkamą elgesį. Vietoje bendradarbiavimo kyla kova už būvį.

Kaip to išvengti? Atsakymas paprastas – tapti kokios nors nevyriausybinės organizacijos, asociacijos ar kitokio kolektyvo dalimi. Įsitinklinti, susisiekti socialiniais ryšiais su gerais žmonėmis. Lietuvos šaulių sąjunga, „Maisto bankas“, „Caritas“, Maltos ordinas ar kitos deramos reputacijos organizacijos yra geriausias vaistas nuo „visų karo prieš visus“. „Tinklo“ dalimi tapęs asmuo nebeprispausto vien sau. Saugodamas savo gerą vardą, draugystes ir bendrystes su bičiuliais ir tiesiog laikydamasis organizacijos vertybių jis padės kitiems ir bus aktyvus visuomenės narys.

Pavyzdžiu gali būti Didžioji Britanija, kuri pagal įvairių organizacijų, draugijų, klubų skaičių yra lyderiaujanti pasaulyje. Laikomasi nuostatos, kad, jei niekur nedalyvauji, tavęs kaip ir nėra. Arba esi tik pats sau.

SOCIALIAI KRITIŠKAS PROTAS?

Grįžkime prie straipsnio pradžioje paminėtų mokslininkų. Jų mintys yra svarbios darant išvadas. K. Popperis savo knygoje užsimena apie menamą visuomenę. Ji turi daug panašumų su dabartine situacija Lietuvoje. Jei žmonės nebesusitinka akis į akį (dirba nuotoliniu būdu), visus reikalus tvarko internetu, juda tik uždaruose automobiliuose ir bendrauja tik telefonu, pati visuomenė tampa menama, realiai neegzistuojančia, nuasmeninta. Rašydamas iki internetiniais laikais mokslininkas negalėjo nujausti, kad ateis metas, kai jo išgalvota hipotezė beveik virto realybe.

Karantino situacija dar labiau iškėlė ir paaštrino ir iki tol egzistavusias problemas: saviizoliaciją, susireikšminimą,

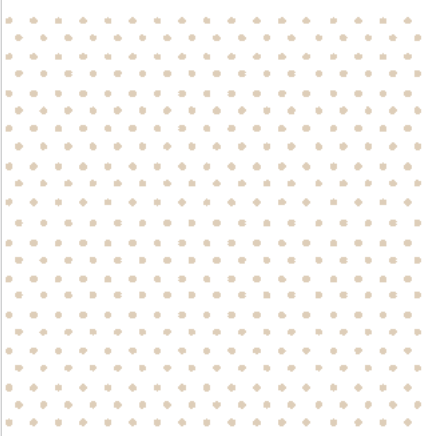
individualybės triumfą ir t. t. Ir be epidemijos iššūkio, Lietuvos visuomenėje buvo galima nujausti šioj tokį pilietiškumo stygių. Šiame kontekste vertėtų labiau akis kreipti į H. Bergsono visuomenės sampratą ir ją plačiai skleisti tarp mūsų visuomenės narių.

Nepriklausomybės kovų, partizaninio karo ir Sąjūdžio laikų brolystės dvasia niekur nėra dingusi, tik lieka klausimas, kiek ją sugebės pažadinti netikėtai Lietuvą užklupusi pandemija?

VIETOJE PABAIGOS

Jei manote, kad bus pateiktas „teisingas“ atsakymas, kaip atsispirti „smegenų skalbyklai“ įtakai, teks nusivilti. Vieno atsakymo nėra. Kita vertus, žinant pagrindinius žmogaus psichikos veikimo dėsnius, išvengti panikos, baimės iš tikrųjų įmanoma.

Svarbu nuolat stebėti ir analizuoti tiek asmenines, tiek kolektyvines reakcijas į sparčiai kintančią situaciją ir nebijoti bendrauti, prašyti pagalbos. Kartais brolystė pradeda reikštis tuomet, kai atsiranda savo silpnumo nebijantis pripažinti prašytojas. x

Karantino situacija dar labiau iškėlė ir paaštrino ir iki tol egzistavusias problemas: saviizoliaciją, susireikšminimą, individualybės triumfą.

VLADO PUTVINSKIO-PŪTVIO 91-ŲJŲ MIRTIES METINIŲ MINĖJIMAS ČIKAGOJE

Tekstas – Irena Šalaviejienė

Jau tradicija tapo, kad Šaulių sąjungos įkūrėjo Vlado Putvinskio-Pūtvio mirimo metinių minėjimas minimas Čikagoje. Jį organizuoja Vytauto Didžiojo šaulių rinktinė. Šį kartą dėl COVID-19 viruso nebuvo šaulių Vėliavų rikiuotės bažnyčioje. Rinkomės Šaulių namuose. Įžanginį žodį tarė Lietuvos šaulių sąjungos Išeivijoje Kapellonas Jaunius Kelpšas.

Įneštos valstybinės vėliavos, sugiedoti JAV ir Lietuvos himnai. Kalbėjo šaulė Rasa Marganavičius. Ji pakvietė pažiūrėti dokumentinį filmą „Kelmės krašto asmenybės ir datos. Vladas Putvinskis-Pūtvis“.

Turėjome progą dar kartą prisiminti ir dar daugiau sužinoti apie Šaulių sąjungos įkūrėjo biografiją. Juk jis buvo ne tik Šaulių sąjungos įkūrėjas, jos pirmininkas, žurnalo „Trimitas“ steigėjas, bet ir dvarininkas, visuomenės ir kultūros veikėjas, rašytojas, knygnešys, žuvininkystės pradininkas Lietuvoje. Pamatėme, kokie gražūs renginiai organizuojami Šaukėnų V. Putvinskio-Pūtvio vardo gimnazijoje, kaip iškilmingai šauliai organizuoja šventes prie paminklo. Apie senelį daug pasakojo jo anūkas Rimantas Pūtvis, giminaitis Vainius Urbanavičius. 1899 metais Vladas Putvinskis-Pūtvis buvo įkūręs Šilo Pavėžupyje pirmąją slaptą pradinę mokyklą. Carinės spaudos draudimo metais įsteigė didžiausią lietuviškos spaudos pervežimo, paskirstymo ir persiuntimo centrą Žemaitijoje. Aišku, didžiausias jo indėlis – būtent Šaulių sąjungos įkūrimas, šauliška veikla.

Dokumentiniame filme rodoma, kaip 2019 metais Kelmėje LŠS įkūrimo 100-mečio ir LŠS atkūrimo 30-mečio paminėjimo proga atidengtas paminklas LŠS įkūrėjui V. Putvinskiui-Pūtviiui. Paminklo architektas – jo provaikaitis Stasys Pūtvis. Iškilnėse dalyvavo Šaulių sąjungos organizacijos vadovybė, šaulių rinktinės. Šis dokumentinis filmas papildė mus ir suteikė galimybę labiau pažinti šią iškilią asmenybę.

Vėliau visus linksmino muzikantas Rimantas Paulauskas. Taigi turėjome galimybę paklausti jo klarnetu atliekamų kūrinių ir kartu padainuoti gražių dainų apie Lietuvą.

Nuoširdžiai dėkojame organizatoriams už renginio organizavimą ir vedimą, šiltą priėmimą ir vaišes. Dėkojame šauliams ir visiems, dalyvavusiems renginyje. Džiaugiamės, kad pabuvome kartu, pasipildėme informacijos, atlikome pareigą pagerbdami V. Putvinskio-Pūtvio atminimą. x

„BS TWINS“: ŠAULIAMS TAMSA – NEBE KLIŪTIS

Tekstas ir nuotraukos – Valdas Kilpys

Išskirtinis dėmesys šauliams! Balandžio pradžioje LŠS štabą pasiekė įmonių grupės „Brolis Group“ dovanota įranga – naktinio matymo prietaisai „BS Twins“. Šis itin aukštos kokybės binokuliaras skirtas užduotims vykdyti tamsiuoju paros metu.

Vienas iš „Brolis Group“ įmonių kūrėjų ir savininkų Kristijonas Vizbaras pabrėžė, kad šis binokuliaras dėl savo techninių parametrų nėra skirtas civilinei rinkai. Dar viena priežastis, kodėl jį įsigyti gali tik specializuoti naudotojai, – atskiriems svarbiems įrenginio komponentams JAV yra įvedę ribojimus.

„Mes pasistengėme ir suderinome visą reikalingą dokumentaciją, leidimus, tad LŠS dabar taip pat gali būti tokio tipo prietaisų gavėja ir naudotoja“, – pasakojo K. Vizbaras. Jo teigimu, nuo šiol kiekvienas kovinis šaulys per LŠS gali įsigyti šios įrangos. Tokio proceso esmė pagrįsta tuo, kad individualus šaulys, būrys ar kuopa perveda paramą į LŠS sąskaitą, o Sąjunga nuperka ir priskiria prietaisą į atitinkamą padalinį.

JAUTRUMAS, KOKYBĖ IR PRECIZIKA
„BS Twins“ yra vienas jautriausių tokio tipo naktinio matymo įrenginių, tad jo naudotojas gauna daug privalumų. Kadangi prietaisas yra skirtas abiem akims, naudotojas, žiūrėdamas pro jį ir stebėdamas aplinką nakties metu, mato gana natūralų regėjimo lauką. Tai jam atšia rankas oponento atžvilgiu.

„BS Twins“ puikiai pritaikomas kiekvienoje aplinkoje: patalpoje, mieste, miške, atviroje vietovėje. Būtina pažymėti, jog nepaisant to, kad šis prietaisas ir savaime yra didelis pranašumas, tačiau galimybės tampa maksimalios, kai jis naudojamas drauge su dar vienu „Brolis Group“ gaminamu produktu – atitinkamo bangos ilgio lazeriniu taikikliu / žymekliu, kuris yra tvirtinamas tiesiai prie ginklo.

Tai įgalina šaulį pataikyti į taikinį tamsoje net nekeliant ginklo prie akies. Kitaip tariant, priklausomai nuo situacijos, tokių „įnagių“ turintis šaulys ne tik pats puikiai mato aplinką, bet ir turi kitiems neregimą lazerio spindulį arba galimybę „pasišviesti“ infraraudonaisiais spinduliais. Ši galimybė, beje, numatyta ir pačiame naktinio matymo prietaise, kai vos vienu priekyje esančios rankenėlės pasukimu naudotojas gauna papildomą „pašvietimą“.

Šis prietaisas dažniausiai yra tvirtinamas prie šalmo, nors jį puikiai galima naudoti ir kaip paprastus žiūronus, tiesiog laikant rankose. „BS Twins“ yra itin paprastai valdomas – priekinėje jo dalyje yra tik dvi sukinėjamos rankenėlės, kurių viena reguliuoja vaizdo šviesumą, o kita skirta įjungti patį binokuliarą ir infraraudonųjų spindulių pašvietėją. Su viena AA tipo baterija vidutinėje temperatūroje „BS Twins“ veikia įspūdingai ilgą laiką – net iki 40 valandų. x

TECHNINIAI „BS TWINS“ DUOMENYS
Svoris (be baterijų) – < 500 g
Naudojamas spektro diapazonas 400–1100 (NIR)
Matymo kampas – 40°
Vaizdo priartinimas – 1x
Baterija [viena] – AA tipas

JAMŽINTI GOJAUS MIŠKO DIDVYRIAI

1.

- 1. Prie atstatytos žeminės kalbą sako Prienų rajono savivaldybės meras Alvydas Vaicekauskas. Prie kryžiaus iš kairės – LŠS Vytauto Didžiojo šaulių 2-osios rinktinės štabo kuopos šaulys Julius Proškus.
- 2. Gojaus miške atstatyta žeminė.
- 3. Šauliai žeminėje.

Tekstas – LŠS Vytauto Didžiojo šaulių 2-osios rinktinės štabo kuopos šaulys Julius Proškus

Nuotraukos – iš asmeninio archyvo

Vos tik sovietinė armija 1944 metais nustūmė vokiečius už Nemuno, nuo rugsėjo pradžios „išvaduotame“ krašte pradėjo šeiminkauti NKVD divizijos kariai. Jų užduotis – okupuotuose kraštuose įvesti stalininį-represinį režimą, mobilizuoti ir tinkamus į karinę tarnybą vyrus pasiųsti į frontą. Vietinius kolaborantus, pažįstančius vietas ir žmones, atrinkti į pagalbinius „sribų“ būrius, skubiai juos apmokyti, apginkluoti, kad toliau patys galėtų vykdyti represijas. Kad ir kaip būtų keista, tokių liumpenų greitai ir nemažai atsirado kiekviename miestelyje. Komunistinės propagandos sistema veikė be priekaištų.

Nepatikimais tapo buvę valstybės tarnautojai, savanoriai, šauliai, patriotai, jiems buvo reali grėsmė būti įvardytiems „liaudies priešais“, represuotiems ir ištremtiems į tolimuosius Rusijos gulagus katorgos darbams. 1944 metais, rudenį, susirinkę būsimi partizanai nutarė nepasiduoti, o įsirengti slėptuves ir ginkluotis. Pirmas bunkeris buvo įrengtas Jiezno, Butrimonių, Stakliškių miestelių trikampyje, Gojaus miško masyve jau spalio mėnesį. Dirbo partizanai: Juozas Manarka, Jonas Nemeikštis, Aleksas Kamsiukas, Bronius Vrubliauskas ir kiti. KGB archyve, Prano Praškevičiaus byloje, yra liudytojo pasirašytas įrašas, kad bunkerio statybą organizavo ir būrį subūrė būtent Pranas Praškevičius, jo sodyba yra netoli Gojaus miško, Gerulių kaime. Pirmosios kautynės tarp NKVD kareivių ir partizanų įvyko 1944 metų gruodžio 15 dieną.

Pirmosios kautynės tarp NKVD kareivių ir partizanų įvyko 1944 metų gruodžio 15 dieną. Tikėtina, kad buvo pasidaruota išdaviko, kareiviai puolė būtent tą miško kvartalą, kur buvo žeminė.

Tikėtina, kad buvo pasidaruota išdaviko, kareiviai puolė būtent tą miško kvartalą, kur buvo žeminė. Žuvo daug kareivių, nes pakliuvo į poste budinčių, nuo fronto atsilikusių dviejų vokiečių kareivių – kulkosvaidininkų rankas. Jėgos nebuvo lygios, apsuptyje vokiečiai buvo nukauti, o bunkerio prieigose žuvo penki Lietuvos partizanai, dar net nespėję gauti slapyvardžių. Tai Aleksandras Kamsiukas (g. 1917), Juozas Karalevičius (g. 1918), Juozas Manarka (g. 1919), Jonas Nemeikštis (g. 1917) ir Bronius Vrubliauskas. Tik keli partizanai paspruko iš apsupties žiedo. Žuvusius kareiviai apkasė žuties vietoje.

Yra liumpeno stakliškiečio parodymai, kad kautynėse dalyvavo ir P. Praškevičius iš Gerulių kaimo. Šių eilučių autorius (P. Praškevičius sūnus Julius Proškus – red. pastaba) prisimena: „Enkavedistai, keršydami už savus, gruodžio 24-ąją, Kūčių dieną, atvažiavo į sodybą, mus vaikus su motina išvarė į kiemą, gyvulius iššaudė ir susikrovė į savo mašiną, namą ir ūkinius pastatus padegė, o mums pasakė eiti „... į visas keturias puses...“ Po keleto dienų Juozo Karalevičiaus sesers iš Griškių kaimo miške surado kapavietę, išsikasė brolį ir paslapčiomis palaidojo artimiausiose Gonciūnų kaimo kapinėse. Po daugelio metų, tik atgavus Lietuvos nepriklausomybę, partizanai A. Kamsiukas, J. Manarka, J. Nemeikštis ir B. Vrubliauskas perlaidoti į kapines Butrimonių miestelyje. Vokiečių kariai irgi atkasti, ant vieno palaikų aptikta grandinė su žetonu, antropologai išsivežė palaikus į Vilnių ištirti. Po ilgų 70 metų pilietiški Gojaus miškininkai Aurimas Bartuška, Mindaugas Miklušis, Pranas Žigas, Algimantas Sakalauskas parodė puikią, pilietišką iniciatyvą ir savo jėgomis atstatė seniausią sugriuvusią partizanų žeminę įkardami atramas tiksliai senųjų vietose.

2.

3.

Vietovė tapo gausiai lankoma moksleivių, jaunųjų šaulių, žygeivių, visuomenės atstovų, svečių. Objektas įregistruotas į Lietuvos Kultūros vertybių registrą (u. k. 43804). Buvo maloniai bendraujama su Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centro generaline direktore dr. Terese Birute Burauskaite su prašymu atlikti istorinį archyvinį tyrimą, dėl atminimo ženklų skyrimo bei partizanų žuties vietos įamžinimo. 2019 metų gruodžio 15 dieną sukako 75 metai, kai vyko pirmos Gojaus miške kautynės su NKVD, šia proga pastatytas granitinis obeliskas su Vyčio Kryžiaus siluetais.

Atstatytas šalia žeminės naujas kryžius ir stilinga rodyklė, žyminti šią vietovę. 2020 metų kovo 11 dieną Butrimonių, Jiezno, Stakliškių seniūnijos ir LŠS Vytauto Didžiojo 2-osios rinktinės štabo kuopos

šauliai bendrai organizavo Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo 30-mečio minėjimą. Jiezno, Butrimonių ir Stakliškių bažnyčioje buvo aukojamos šv. mišios. Po to visi važiavome į Gojaus mišką šventinti paminklo, atstatytą kryžių ir partizanų žeminę. Pašventino Stakliškių parapijos klebonas Gediminas Mieldažis, asistavo Kauno šv. Jurgio konvento gvardijonas dr. kunigas Paulius Saulius Bytautas. Nuo šio momento ši vietovė tapo sakraline. Šventėje apsilankė Prienų rajono savivaldybės meras Alvydas Vaicekauskas, partizanų giminės, Alytaus apskrities jaunieji šauliai, žygeiviai, buvę politkaliniai, kiti garbingi svečiai. Dalyvavo apie 400 žmonių. Labai apgailestaujame, kad ne visi geros valios tautiečiai galėjo apsilankyti. Šventiniai renginiai vyko labai prasmingai ir bus įsimintini ilgam. x

SKELBIAMI KONKURSO „ŠAULIŠKAS VELYKŲ MARGUTIS“ NUGALĖTOJAI!

8

Tekstas – Karolina Savickytė
Nuotraukos – iš asmeninio archyvo

Šios šv. Velykos daugeliui mūsų buvo neįprastos – negalėjome nuvažiuoti pas senelius, tėvus ar vaikus, o po draugiško azartiškai ridentų margučių valgymo išeiti pasigrožėti po žiemos atgyjančių miestu ir gamta galėjome tik pro namų langus. Nenorėjome, kad namuose liūdėtumėte, todėl metėme jums kūrybiškumo iššūkį – šauly, nudažyk margutį šauliškai!

Gavome tikrai labai gražių darbų iš visos Lietuvos, tad norime pasidžiaugti jūsų kūrybiškumu. Kadangi jau tiek grožio priderėjo, nusprendėme šiek tiek pakeisti taisykles – visi konkurso dalyviai gaus po apyrankę sau, o prizininkai – dar ir draugui ar draugei galės ją užkabinti! Apyrankes pynusi Karaliaus Mindaugo 10-osios šaulių rinktinės šaulė Inga Peslekaitė dėl prizų perdavimo susisieks su konkurso dalyviais jų el. paštu. Ką gi, metas skelbti prizininkus ir grožėtis jų darbais!

ORIGINALIAUSIAS MARGUTIS:

1 vieta – Ingrida Gelžinytė, Tauragės apskrities Kęstučio šaulių 7-oji rinktinė, 28 metai.

2 vieta – Zita Kaminskienė, 50 m. Lietuvos šaulių sąjungos gen. Povilo Plechavičiaus šaulių 6-oji rinktinė, 606-oji kuopa.

3 vieta – Jaunasis šaulys Ugnius Aksenavičius, 12 metų. JŠ būrelio vadovė Rita Kybartienė.

TAUTIŠKIAUSIAS MARGUTIS:

1 vieta – Ūla Klimenkienė, 39 m.

TAUTIŠKIAUSIAS MARGUTIS:

1 vieta – Gabija Karnilaitė, 18 metų. Karininko Antano Juozapavičiaus šaulių 1-oji rinktinė

2 vieta – Julija Garnytė, 20 m., Vytauto Didžiojo 2-oji šaulių rinktinė

3 vieta – Salvija Račkauskaitė, 20 m., 8 rinktinė

2 vieta – Julius Inokaitis, 3 metai, mama priklauso Vytauto Didžiojo 2-ajai rinktinei, 212 k.

3 vieta – Lėja Lukaševičiūtė, 6 metai. Vytauto Didžiojo šaulių 2-oji rinktinė

9 ALEKSANDRO MANTAUTO 125-OSIOMS GIMIMO METINĖMS

Tekstas – Stasys Ignatavičius
LŠS V. Putvinskio-Pūtvio klubo prezidentas

Žymus Lietuvos valstybės, visuomenės ir Šaulių sąjungos veikėjas Aleksandras Mantautas (iki 1939 m. – Marcinkevičius) gimė 1895 metų kovo 19 dieną. Trakų apskrities Paukščių kaime. 1912 metais Trakuose baigė pradinę mokyklą, kurioje mokydamasis 1908 metais įstojo į slaptą lietuvių ir lenkų moksleivių draugiją, kuriai nuo 1910 metų pirmininkavo. Jam pirmininkaujant ši draugija tapo tik lietuviška. Taip pat 1910 metais Trakuose jis įsteigė „Aušrinės“ kuopelę, iki 1912 metų buvo jos pirmininkas. Baigęs pradinę mokyklą, iki 1915 metų Vilniuje privačiai mokėsi gimnazijoje. 1912–1913 metais Vilniuje priklausė „Aušrinės“ ir kanklininkų kuopelėms, Marijampolėje įsteigė jaunųjų rašytojų ir blaivybės kuopeles.

Prasidėjus Pirmajam pasauliniam karui, A. Marcinkevičius buvo mobilizuotas, 1916 metais baigė Tifliso (dabar – Tbilisis, Sakartvelo sostinė) karo mokyklą ir buvo pasiųstas į turkų frontą Kaukaze. Rusijoje nuvertus carą, aktyviai dalyvavo lietuvių karių ir tremtinių veikloje, 1917 metų spalį buvo išrinktas į Kaukazo armijos krašto tarybą ir jos vykdomąjį komitetą. Tų pačių metų gruodžio 27–29 dienomis dalyvavo lietuvių atstovų suvažiavime ir buvo išrinktas Kaukazo lietuvių tarybos vicepirmininku. Tarybai pasiskelbus Lietuvos konsulatu prie susikūrusių Užkaukazio respublikų, A. Marcinkevičius buvo to konsulato nariu ir lydėdavo grįžtančius lietuvius į Gruzijos (dabar – Sakartvelas) Počio uostą.

Vykusiame Kaukazo armijos lietuvių karių atstovų suvažiavime jis išrenkamas Kaukazo armijos lietuvių karių vykdomojo

komiteto pirmininku. 1918–1920 metais – Nukentėjusiems nuo karo lietuviams šelpsti draugijos Tiflisio skyriaus pirmininkas, Tiflisio lietuvių dramos kuopos vicepirmininkas Savitarpinės pagalbos draugijos valdybos narys. 1918 metų rugpjūčio mėn. A. Marcinkevičius skiriamas Lietuvos Užkaukazio respublikoms (Gruzijai, Armėnijai ir Azerbaidžanui) 1-uoju sekretoriumi ir Tiflisio konsulinio skyriaus vedėju.

1920 metų rugsėjo mėnesį A. Marcinkevičius grįžo į Lietuvą ir iki 1921 metų gruodžio mėnesio dirbo Užsienio reikalų ministerijos Rytų departamento pirmuoju sekretoriumi. Vlado Putvinskio pakviestas, 1922 metais pradėjo aktyvų darbą Šaulių sąjungoje ir iki Šaulių sąjungos reorganizavimo ir sukarinimo (1936 metais) ėjo įvairias atsakingas pareigas. Jis buvo Kultūros ir propagandos skyriaus viršininkas, Centro valdybos sekretorius, išdininkas, tautinio auklėjimo ir kultūros darbų prižiūrėtojas, buvo renkamas į LŠS Centro valdybą, prezidiumą ir tarybą. LŠS įkūrėjas ir ideologas V. Putvinskis savo žentą (A. Marcinkevičius buvo vedęs vidurinę Putvinskių dukrą Sofiją) priskyrė veikliausių ir ištikimiausių savo pagalbininkų ratui, laikė jį labai artimu bendradarbiu, mokiniu ir bendraminčiu. Po V. Putvinskio mirties A. Marcinkevičius išliko atkaklus pūtviškos linijos Šaulių sąjungoje tęsėjas, vėliau dėl to patyrė įvairių skriaudų, persekiojimų.

A. Marcinkevičius buvo vienas iš Klaipėdos krašto sukilimo iniciatorių, organizatorių ir dalyvių, ryšininku tarp Kauno ir Klaipėdos sukilėlių vadovų. 1922 metų gruodžio 18 dieną jis dalyvavo steigiant Vyriausiąjį Mažosios Lietuvos gelbėjimo komitetą ir jame atstovavo Lietuvos šaulių sąjungai, parašė sukilimo manifesto projektą. Tą pačią dieną jis parašė laišką LŠS viršininkui kpt. Pranui Klimaičiui apie padėtį Klaipėdos krašte, kuriame teigė, jog „klaipėdiečiai,

po pokalbio su Brūvelaičiu, aišku, jog vieni ne ką tenuveiksią. Bet be jų apsieiti jokių būdu negalima. Būtų pražūtinga veikti be jų... Nors jie žmonės be platesnio mosto, o pagaliau – be galo naivūs...” Toliau A. Marcinkevičius tęsė: „Visais šventaisiais maldauju, kad neatidėliotinai bei greitai būtų vykdomas mūsų sumanymas. Prakeiks mus istorija ir ateinančios kartos, jeigu šio garbingo uždavinio neatliksime. Bet laiko mažą. Klaipėdos likimas savanorių bus išspręstas 10 sausio.“ 1923 metų sausio 8–9 dienomis sukilimo vado J. Polovinsko-Budrio paskirtas sukilėlių propagandos komisarų, sausio 9 dieną dalyvavo Bajorų ir Kretingalės, o sausio 15 dieną – Klaipėdos priemiesčio užėmime. Sausio 19 dieną Šilutės seime surašė vadinamą Šilutės deklaraciją apie Klaipėdos krašto prijungimą prie Lietuvos. Po sukilimo organizavo Klaipėdos krašte Šaulių sąjungos skyrių steigimą ir sušaukė Klaipėdos krašto šaulių rinktinės suvažiavimą.

Grįžęs iš Klaipėdos, A. Marcinkevičius įstojo mokytis į Lietuvos universiteto Teisės fakultetą ir mokėsi iki 1928 metų. 1925-aisiais Kaune jis baigė Aukštuosius karininkų kursus buvusiems carinės rusų armijos karininkams, jam buvo suteiktas atsargos leitenanto laipsnis. 1929 metais švenčiant LŠS įkūrimo dešimtmetį, A. Marcinkevičius buvo apdovanotas Latvijos „Aizsargs“ organizacijos ordinu.

Be aktyvios veiklos Šaulių sąjungoje, A. Marcinkevičius pasireiškė ir kitų visuomeninių organizacijų veikloje. Buvo vienas iš Komiteto Vilniaus krašto lietuviams remti steigėjų ir valdybos narys, veikė Vilniui vaduoti sąjungoje, Klaipėdos sukilėlių, savanorių kūrėjų, neolituonų, Lietuvai grąžinti ir kitų organizacijų veikloje. 1929 metais buvo vienas iš „Darbo“ bendrovės steigėjų, jos vicepirmininkas ir direktorius, Verslininkų draugijos centro valdybos vicepirmininkas

Nors teko pakęsti įvairius sunkumus, jis aktyviai įsitraukė į lietuviškų organizacijų ir sambūrių veiklą.

ir Kauno skyriaus pirmininkas, „Amatbanko“ narys ir kt. 1933–1936 metais Kauno miesto savivaldybės nekilnojamojo turto skyriaus viršininkas ir apie metus Kauno miesto valdybos sekretorius.

Daug laiko A. Marcinkevičius skyrė rašymui, leidybinei veiklai. Prieš Pirmąjį pasaulinį karą jis bendradarbiavo „Aušrinėje“, „Viltyje“, „Lietuvos žiniose“, „Lietuvos ūkininke“. Pasirašydavo Trakų Olesiaus, Aleksandro Žasliečio, A. Gluosnio, GL ir kitais slapyvardžiais. Nepriklausomoje Lietuvoje bendradarbiavo „Trimite“, „Versle“, „Žemdirbių balse“, „Karyje“, „Tautos kelyje“, kur redagavo Vilniaus krašto skyrių. 1928 metais buvo „Trimito“ vyriausiojo redaktoriaus padėjėjas, 1929–1930 metais – vyriausiasis redaktorius, 1933–1935 metais – „Verslo“ atsakingasis redaktorius. A. Marcinkevičius redagavo Lietuvos šaulių sąjungos leidinius: „Vasario 16-oji“ (1927, 1928, 1929 ir 1930 metais), „Neužmiršk Lietuvos“ (1927 metais), V. Putvinskio raštų II tomą (1933 metais) ir III tomą (1934 metais). 1940 metais kartu su žmona Sofija parengė spaudai pirmąjį rinktinių raštų tomą „Vladas Putvinskis-Pūtvis. Jo gyvenimas ir parinktieji raštai. Gyvenimas ir kūrybos bruožai“. Tačiau išspausdinti šio leidinio nepavyko, nes Sovietų Sąjunga okupavo Lietuvą, o rankraščiai ir signaliniai knygos egzemplioriai spaustuvėje buvo sunaikinti. Verta paminėti, kad A. Marcinkevičius kartu su plk. J. Šarausku parengė pagrindines šaulių veikimo taisykles, o 1930 metais parengė ir Moterų šaulių būrio veikimo statutą.

Gyvendamas su šeima Kaune, 1938 metų rudenį sunkiai susirgo, buvo beveik užmirštas bendradarbių, draugų, sunkiai gyveno. 1939 metais (jau pasikeitęs pavardė į Mantauto), paskatintas artimųjų ir likusių bičiulių, jis ryžosi rašyti prezidentui ir prašyti pensijos kaip nusipelnęs valstybei ir visuomenei veikėjas. Ant šio prašymo pasirašė žymūs to meto Lietuvos

Sofijos Putvinskytės ir Aleksandro Mantauto-Marcinkevičiaus vestuvinė nuotrauka

visuomenės ir kultūros veikėjai: prof. M. Biržiška, prof. V. Krėvė-Mickevičius, prof. B. Sruoga, dailininkas A. Žmuidzinavičius, advokatas R. Skipitis ir kt. Šis prašymas buvo patenkintas ir A. Mantautui buvo skirta valstybės veikėjo pensija.

Artėjant antrajai sovietinei okupacijai, A. Mantautas su žmona Sofija, sūnumi Vaidievučiu Andriumi ir dukra Raminta pasitraukė į Vokietiją, kur teko patirti sunkią pabėgėlio dalį. 1949 metais Mantautai emigravo į JAV. Iš pradžių A. Mantautui teko dirbti sunkų fizinį darbą odos ir batų fabrikuose. Nors teko pakęsti įvairius sunkumus, jis aktyviai įsitraukė į lietuviškų organizacijų ir sambūrių veiklą. 1952 metų pradžioje drauge su žmona Sofija, sūnumi Vaidievučiu Andriumi, plk. Mykolu Kalmantu, Alfu Valatkaičiu ir Elena Klupšiene ėmėsi Šaulių sąjungos atkūrimo darbo. Artėjant LŠS įkūrėjo ir ideologo V. Putvinskio mirties 25-osioms mirties metinėms, LŠS atkūrimo branduolys pagal A. ir S. Mantautų surinktą medžiagą parengė tris V. Putvinskio biografinius konspektus ir kelis minčių rinkinius. Organizacinis atkūrimo branduolys taip pat pradėjo aktyvią propagandą dėl LŠS atkūrimo, vadovaudamasis A. Mantauto suformuluotomis ideologinėmis direktyvomis.

1954 metų kovo 7 dieną Čikagoje Tėvynės mylėtojų draugijos 2-osios kuopos surengtame V. Putvinskio 25-ųjų mirties metinių minėjime atkūrimo branduolio nariai plk. Mykolas Kalmantas, Alfą Valatkaitis ir Vaidievtis Andrius Mantautas savo pasisakymuose kalbėjo apie V. Putvinskį, Šaulių sąjungą ir jos atkūrimo darbus. Formuojant LŠS Tremtyje (taip buvo pavadinta atkurta šaulių organizacija) Laikinąją Centro valdybą, A. Mantautas buvo išrinktas jos pirmininku ir jai vadovavo iki 1958 metų.

Jis, remdamasis V. Putvinskio mintimis, parengė LŠST ideologinę programą, jam daug padėjo žmona Sofija ir sūnus Vaidievtis Andrius. 1958 metais už aktyvią veiklą Šaulių sąjungoje jam buvo suteiktas LŠST garbės nario vardas. 1958 metų liepos 5 dieną Čikagoje įvykusiame pirmajame LŠST padalinių atstovų suvažiavime A. Mantautas buvo išrinktas pirmuoju LŠST Centro valdybos pirmininku ir šias garbingas pareigas ėjo iki 1962 metų.

1973 metais V. Putvinskio 100-ųjų gimimo metinių proga buvo išleista biografinė knyga „Vladas Putvinskis-Pūtvis. Gyvenimas ir parinktieji raštai“, kurią redagavo A. Mantautas, o redakcinės komisijos sekretorius buvo jo sūnus Vaidievtis Andrius Mantautas. A. Mantautas aktyviai rėmė lietuviškų organizacijų veiklą ir lietuviškos spaudos leidybą, rašė „Draugui“, „Dirvai“, „Darbininkui“, „Lietuvių balsui“ ir kt. Pasireiškė BALF'o, Lietuvių bendruomenės, skautų ir kitų organizacijų veikloje. Aleksandras ir Sofija Mantautai, padedant sūnui Vaidievučiui, suspėjo užbaigti prisiminimų knygą apie Klaipėdos atvadavimą. Ilgametis Šaulių sąjungos Centro valdybos narys, Klaipėdos atvadavimo sukilimo dalyvis, Šaulių sąjungos Tremtyje atkūrėjas ir pirmasis pirmininkas Aleksandras Mantautas mirė 1986 metų kovo 26 dieną Putname (Konektikuto valstija). ×

MUZIKA IR BENDRYSTĖ TEN, KUR VIS DAR KOVOJAMA UŽ LAISVĘ

Tekstas – Milda Goštautaitė

Šiemet Lietuva švenčia nepriklausomybės 30-metį ir nieko nėra geriau, kaip paminėti svarbias datas kartu su draugais, ypač su tais, kuriems Lietuvos šventė gali praskaidrinti niūrią kasdienybę, suteikti palaikymą ir įkvėpti vilties. Todėl kovo 1–10 dienomis įvyko išskirtinis projektas, kurį organizavo Lietuvos šaulių sąjunga ir Lietuvos „Caritas“ kartu su partneriais – Lietuvos Respublikos ambasada Ukrainoje bei Ukrainos kariuomenės CIMIC (karių ir civilių bendradarbiavimo padalinys).

Garsūs Lietuvos atlikėjai – dainininkė Veronika Povilionienė ir saksofonininkas Petras Vyšniauskas, kartu su Ukrainos soliste Ulyana Gorbachevsk, pafrontės gyventojams dovanuoja koncertus, skirtus paminėti šia Lietuvai svarbiai datai paminėti. Po oficialių koncertų Kijeve ir Lvoje, koncertai įvyko ir Novodružesko muzikos mokykloje, Lysyčansko kultūros namuose bei Severodonecko vaikų namuose. Na, o koncertuoti atlikėjai vyko ne tuščiomis. Už paramos akcijos metu surinktas lėšas buvo nupirkta ir nuvežta parama.

Iš surinktų beveik 3 000 eurų, net 1 200 eurų buvo surinkta Kauno šaulių organizuotos filmo „Partizanas“ peržiūros metu. Novodružesko muzikos mokyklai nupirkti du smuikai ir dvi gitaros, Severodonecko vaikų namams bei vaikų tuberkuliozės sanatorijai – žaislų, sportinis inventorių, vitaminų ir kitų prekių, pagal išsakytą poreikį. Nepamiršti ir kariai. Severodonecko CIMIC atstovams padovanotas benzininis pjūklas, o 72-osios brigados štabo užduotims vykdyti buvo nuvežtas plačiaekranis televizorius ir dvi planšetės. Ši brigada 2020 metų vasario mėnesį didvyriškai atlaikė puolimą, priešui naudodant Minsko susitarimu uždraustus ginklus. Ypatingais įspūdziais V. Povilionienė ir P. Vyšniauskas dalijasi su „Trimito“ skaitytojais.

VERONIKA: nors beveik prieš pat kelionę teko pagulėti ligoninėje, jaučiausi neblogai ir negalėjau netesėti pažado. Artimiesiems buvo kiek neramu, tačiau tikėjau, kad viskas bus gerai. Taip ir buvo, absoliučiai nesigailiu, kad važiauvau. Kelionė tikrai buvo nelengva, nesu jaunuolė, tačiau kelionėje patirtos emocijos viską atpirkė. Sutikti žmonės, pokalbiai, gaudulys ir juokas – įsigijome daug puikių draugų. Ypač bendrakeleiviai, labai retai taip būna, kad sudėtingomis sąlygomis keliaudamas būrys žmonių taip vienas kitą palaikytų, niekam neturėtų pretenzijų. Ir tas patirtas nuovargis išsilygino dėl geros tvirtos kompanijos sutarimo, vienas kito pajautimo. Dirbtinai tokio nesukursi.

Įsiminė momentas, kai važiuojame traukiniu į rytus, jau auštant, stebėjome nusiaubtus tolius, kur vyksta karas, pagalvojome su Petru: „Viešpatie, ačiū Tau, kad mes jau 30 metų laisvi.“ Ko gero, tas laisvės skonis kiekvienam žmogui nepaprastai svarbus, ačiū mūsų tautai, kad taip susiprotėjo ir kad viskas gerai baigėsi. Labai svarbu nepamiršti ir visų kitų judėjimų, kurie mus į tą laisvę atvedė dar gerokai iki Kovo 11-osios klibino okupacijos pamatus – partizaninis karas, folklorinis bei žygeivių judėjimai, bažnyčios kronikos, kiekvienas nepaprastai prisidėjo prie laisvės atgavimo.

PETRAS: labai džiaugiuosi, kad nuvykome, nors, kai esi atsakingas už nemažą skaičių žmonių, tarp jų ir labai artimų, susimąstai, juk ne grybauti išsiruoši. 2018 metais į tas pačias vietas koncertuoti vykusius Šv. Kristoforo orkestro narius ne visus šeimos išleido. Kelionė buvo neeilinė. Tai – ne koncertai, tai kažkas daugiau. Savotiškai, kaip filme „Stalkeris“. Toks jausmas, lyg leistumeisi tamsiu požemio vamzdžiu ir niekaip nepasiektum dugno. Aplinka, žmonių akys, kažkoks sustojusio laiko prisiminimas. >

1. Novodružesko muzikos mokykloje – Veronikos Povilionienės ir Petro Vyšniausko pasirodymas.
2. Koncerto Novodružesko muzikos mokykloje auditorija.

3. Severodonecko tuberkuliozės sanatorijoje vaikai pritare Veronikai Povilionienei.
4. Severodonecko vaikų namuose.

APIE KONCERTUS

VERONIKA: tokių koncertų prasmė – nepaprastai didelė. Žmonės visur yra žmonės, atvira širdimi – ir vaikų namuose, mokyklose, ir mažų miestų salėse. Muzika yra labai atvira visiems, net dainuojant nesuprantama kalba. O lietuvių kalba yra puiki ir labai tinkama dainuoti, nė neįsivaizduoju, kokia kita kalba gali būti tokia graži. Kartais net Lietuvoje sudėtingiau žmones prikviešti kartu padainuoti lietuvišką dainą, o ten kaip gerai praėjo sutartinės su salės pagalba!

Na, o dainuojant dvi ukrainietiškas dainas man ir pačiai buvo taip graudu, daina apie Dniepro upę jiems – kaip mums „Lietuva brangi“, žmonės ją dainuodami salėje stojosi. Galvoju, kiek daug bendrystės yra mūsų dainose. Taip pat nepaprastai gražiai išėjo duetai su Ulyana, lietuviškos ir ukrainietiškos dainos vieną kitą papildė, buvo puikus sąskambis.

PETRAS: Lietuvos atlikėjų koncertai Ukrainos rytuose sustiprina žmonių viltį, kad jie nėra palikti likimo valiai. Tai buvo matyti iš rezultato. Koncertuodami su ukrainiečių atlikėja Ulyana suradome nemažai panašios muzikos, intonacijų, tekstų, pabandėme juos sujungti į vieną ir tai pasiteisino su kaupu. Mūsų istorija, kultūra, butis, virtuvė, žodynas turi nemažai bendro.

APIE PARAMĄ

VERONIKA: labai sujaudino apsilankymas ir trumpas koncertas vaikų namuose. Tai, sakyčiau, netgi labai svarbu ir pačiam – duodamas labai daug gauni atgalios. Neįmanoma nei apipasakoti, nei aprašyti, tik pačiam pajusti, kaip tai yra svarbu. Nepaprastai malonu muzikos mokykloje matyti, kaip džiaugėsi vaikai ir jų mokytojai dėl padovanotų instrumentų, atrodo, salė net nuščiuvo iš netikėtumo pamatę. Mums – tai tik keturi instrumentai, jiems – galimybė patirti muzikos grožį ne vienam vaikui ir ne vienus metus. Turėtume tai skatinti, mielai prisidėsiu ir prie kitų paramos Ukrainai akcijų Lietuvoje.

PETRAS: kai atvyksti pas vaikus ir žinai, kad jų tėvai nužudyti, tai yra siaubinga. Manau, ta atvežta parama nors šiek tiek kompensuoja praradimus. Ukrainos situaciją, manau, turi pamatyti kuo daugiau plačiosios visuomenės atstovų, kultūros ir meno žmonių. Apie tai reikia kalbėti, daryti, veikti...

APIE UKRAINĄ

VERONIKA: dabar gyvename kaip trečiajame pasauliniame kare su tuo prakeiktu virusu, o Ukraina dar ir tikrame kare kovoja, tačiau, manau, ir mūsų, ir ukrainiečių tautos yra įveikusios tiek daug virusų per visą gyvenimą, kad tikiu, jie atsilaikys, išters ir viskas bus gerai.

Kai atvyksti pas vaikus ir žinai, kad jų tėvai nužudyti, tai yra siaubinga. Manau, ta atvežta parama nors šiek tiek kompensuoja praradimus. Ukrainos situaciją, manau, turi pamatyti kuo daugiau plačiosios visuomenės atstovų, kultūros ir meno žmonių.

Yra tokia partizanų daina „Neužplaks priešų žvilgsniai laukiniai, Tavo plazdančios laisvės ugnies“ – man ji labai tinkama Ukrainai.

PETRAS: iki to man nėra tekę koncertuoti tikrame kare dalyvaujančioje valstybėje. Sunkiausia buvo suvokti, koks tai absurdas, kad savo šalyje negali būti tuo, kuo nori būti. Grįžus reikės dar daug laiko suvokti tai, ką pamačiau. Ukrainai matau ilgą, tolimą ir nelengvą kelią, nors jis sunkus, bet teikia vilties.

APIE LIETUVOS ŠAULIŲ SĄJUNGĄ

VERONIKA: kelionėje šaunius pamačiau išmintingus, sąžiningus ir ištvermingus, visiems linkiu tokiems būti!

PETRAS: LŠS palinkėčiau kviesti jaunos žmones. Juk iš esmės tai švietėjiška organizacija su labai kilniais tikslais. Mano tėtis buvo šaulys, tad visai neatmetu galimybės ir pats juo tapti, nors pagal amžių jau esu „rizikos grupėje“. Viskas yra pasakyta šaulių šūkyje „Tėvynės labui!“ To visiems ir linkiu. ×

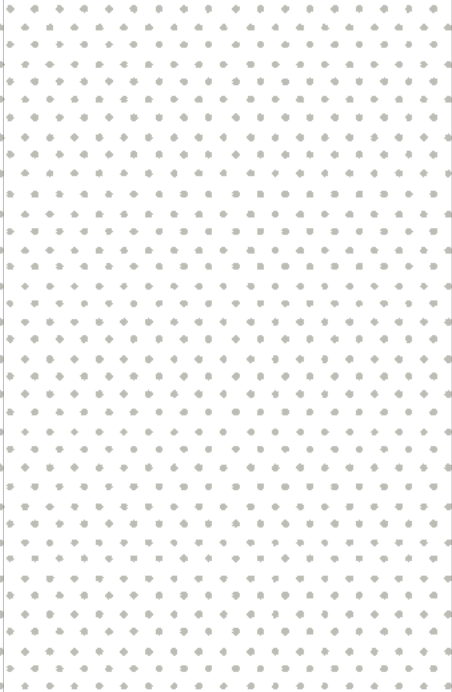
Severodonecko vaikų namų
globotiniai džiaugiasi dovanomis.

ŠAULĖ RŪTA: SVARBIAUSIA YRA NORAS IR VISKĄ GALI PASIEKTI

Kariūnė ir šaulė Rūta Visockytė

Tekstas – Lina Vaitiekūnaitė
Nuotraukos – Asta Petraitė ir iš asmeninio archyvo

Paprašyta išvardyti, kur, be studijų Lietuvos karo akademijoje, ji dar dalyvauja, kariūnė Rūta Visockytė pamini ne vieną organizaciją, prisiimtas pareigas keliose studentų atstovybėse ir, žinoma, nepamiršta kitų savo pomėgių, kurių taip pat yra daug. Paklausta, kaip viską ir visur suspėja, Rūta sako, kad daugelis kariūnų dar prieš tapdami arba jau būdami Akademijos auklėtiniais dalyvauja ir yra aktyvūs kiekvienam matomoje veikloje. Kariūnė tvirtina, kad ji, kaip ir kiekvienas, rodo iniciatyvą ir taip pirmiausia pasiekia savo užsibrėžtą tikslą.

1. Rūta Visockytė 2019 metų Lietuvos karo akademijos pratybose.

2. Ateitininkų federacijos moksleivių ateitininkų sąjungos pavasario akademijos vadovų nuotrauka. Rūta Visockytė – per vidurį, ant sūpynių.

ŽINOJO, KAD VIS TIEK STUDIJUOS KARO AKADEMIJOJE

Jstoti į Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademiją Rūta norėjo dar mokymdamasi Nemakščių Martyno Mažvydo gimnazijoje, bet, kaip pasakoja jau antrus metus čia besimokanti mergina, šis kelias nebuvo tiesus, o per „aplinkkelius“, vedančius ten, kur visada ir norėjo eiti, tapusi Lietuvos kariuomenės karininke.

„Baigusi gimnaziją, galima sakyti, pabūgau ir įstojau į kitą universitetą mokytis turkų kalbos. Atrodė, bus įdomu, tačiau šis pasirinkimas nepatiko. Todėl perlaikiau kai kuriuos mokykloje laikytus egzaminus ir įstojau į kitą, t. y. Edukologijos, universitetą, pasirinkusi tuomet bendrą programą su Karo akademija, – prisimena mergina.

– Atrodė, viskas puiku, nes iš dalies tai pateisino mano lūkesčius – atsirado galimybė kartu lankyti ir Akademijoje organizuojamus jaunesniųjų karininkų vadų mokymus (JKVM). Geriau susipažinusi su studijomis Akademijoje ir iš arčiau pamačiusi, kaip jos organizuojamos, po dvejų metų galutinai supratau, kad noriu studijuoti pagal Tarptautinių santykių studijų programą, o kartu baigti karybos mokslus šioje aukštojoje mokykloje. Mano planai nepasikeitė iki šiol.“

Net ir tėvai, pasakoja raseiniškė, prisipažino jau seniai supratę, kad jų dukra vienaip ar kitaip vis tiek pateks į Karo akademiją, t. y. į ją įstos: „Šeimoje jie mus visada auklėjo (*Rūta turi dvi seseris – aut. past.*) duodami pasirinkimo laisvę ir leisdami, pačioms priėmus sprendimus, pamatyti jų rezultatus. Jie stebėjo mane iš šalies, girdėjo, apie ką dažniausiai kalbu, matė, ko aš noriu ir ko siekiu, kuo gyvenu. Tačiau tam žingsniui turėjau pati pribręsti.“

RADO DAUG „PLIUSŲ“

Kariūnė vardija ir daugiau priežasčių, savo plane sudėliotų „plusų“, dėl kurių pasirinko Akademiją. Ją pažino netiesiogiai ne tik iš giminaičių, tarnaujančių kariuomenėje, apie ją papasakojusių ir paneigusių kai kuriuos mitus.

„Su Lietuvos karo akademija mane supažindino ir draugai, kurie studijavo ir baigė šią aukštąją mokyklą. Priklausau Ateitininkų federacijai, joje susitikdavau ir su Akademijos absolventais. Išgirdusi jų pasakojimus jau pati priimdavau sprendimus.

Dar būdama moksleivė aktyviai sportuodavau, stovyklose vadovaudavau mankštai, todėl fizinis pasirengimas man nekėlė abejonių. Iš kitų žmonių tuomet išgirdavau: „Tau sektųsi Karo akademijoje.“ Taip atsirado draugų ratas – tarnaujantys Lietuvos kariuomenėje ir jau baigę Akademiją arba joje dar studijuojantys. Galų gale nusprendžiau, kad Karo akademija turi daug „plusų“.

PIRMAKURSĖ SU AKADEMIJA SUSIPAŽINO IŠ NAUJO

Buvusi studentė Rūta, tapusi kariūne, vėl pasijuto tikra pirmakurse. „Buvo įdomu, nes kaip JKVM klausytoja jau pažinojau nemažai dėstytojų ir instruktorių, auditorijas, kur vykdavo paskaitos. Tačiau po Bazinio kariūno kurso grįžusi į Akademiją išvydau ją visiškai kitokią – man atrodė, kad žinau, kas kur yra, bet to nesu mačiusi. Dabar galiu sakyti, kad čia būdama jaučiuosi kaip namuose ir pati sau pripažįstu, kad man ji nesvetima“, – pasakoja kariūnė.

Ji sako, kad susidūrė ir su daugeliu nežinomų dalykų. „Tikrai man nauja Akademijoje buvo griežta dienotvarkė ir disciplina“, – dabar su šypsena prisimena mergina. Universiteto studijos jai buvo žinomos, todėl lengviau galėjo prisitaikyti

KĄ REIŠKIA BŪTI KOMANDOS NARIU

Man buvo nauja, bet taip aš ir save, ir aplinkinius pradėjau geriau pažinti ir priimti. Taip, pirmiausia per pratybas mokaisi taktikos ir kitų karinių veiksmų, bet kartu įgyji daug žmogiškojo supratingumo – kas esu aš, koks žmogus yra šalia manęs ir kaip su juo konkrečioje situacijoje turi elgtis. Tada išmoksti užgniaužti savo ambicijas, užsispyrimą, priimti šalia esantį taip pat tokį, koks jis yra, kad pasiektum norimą rezultatą, nes tu veiki kartu su komanda. Supranti – mūšio lauke priešui nebus įdomu, kaip tu jautiesi.“

Tačiau kariūnė iš karto priduria: „Kiekvienas karys turi mokėti prisitaikyti. Skirtumas tarp mūsų buvo juntamas gal tik pirmą mėnesį, o vėliau „įsivažiavome“ į gyvenimą Karo akademijoje. Dabar esame antrakursiai ir kariūno gyvenimą pažįstame vienodai.“

PRATYBOSE BE „KAUKĖS“

Antrakursė kariūnė geriau suvokia ir karinio rengimo Akademijoje sistemą, laisviau jaučiasi per pratybas, kuriose dalyvauja, mokosi, o kartais net pasidžiaugia užaugusi gamtoje: „Esu kilusi iš Tauragės rajono, todėl ir draugai tvirtina, kad turiu labai gerą vidinį kompasą, lengvai orientuojuosi miške, o tai praverčia pratybose.“

„Man patinka posakis: „Tas, kuris yra buvęs tavo batuose, geriausiai supranta nė nepaklausęs“, – sako mergina, pasakodama apie kariūno, kaip kario, mokymąsi. Pratybos jai buvo gana naujas dalykas, leidęs suvokti, kad per jas svarbu, kas yra šalia, kad jose kiekvienas turi būti komandos narys. – Galima apie tai daug kalbėti, bet turbūt nėra geresnės vietos kaip šios treniruotės ir mokymai, kur gali geriausiai pažinti save ir kitus – esi pavargęs, todėl nebeužsidedi jokios „kaukės“, iš savęs „nebelipdai“ kito žmogaus, tiesiog esi toks, koks esi... Mes turime dirbti ir pavargę, ir nemiegoję, ir siurž ar alkani – to reikia išmokti.“

KĄ REIŠKIA BŪTI KOMANDOS NARIU

Man buvo nauja, bet taip aš ir save, ir aplinkinius pradėjau geriau pažinti ir priimti. Taip, pirmiausia per pratybas mokaisi taktikos ir kitų karinių veiksmų, bet kartu įgyji daug žmogiškojo supratingumo – kas esu aš, koks žmogus yra šalia manęs ir kaip su juo konkrečioje situacijoje turi elgtis. Tada išmoksti užgniaužti savo ambicijas, užsispyrimą, priimti šalia esantį taip pat tokį, koks jis yra, kad pasiektum norimą rezultatą, nes tu veiki kartu su komanda. Supranti – mūšio lauke priešui nebus įdomu, kaip tu jautiesi.“

Komandos nare Rūta būna ne tik per pratybas. Ji buvo išrinkta į mokyklos tarybą, Lietuvos mokinių parlamentą, dabar – Akademijos kariūnų tarybą, Studentų atstovybę. „Esu Socialinių ir akademinių reikalų komiteto pirmininkė, todėl, jeigu matau, kas man nepatinka, atstovaudama kariūnų pozicijai, siūlau, ką ir kaip reikėtų pakeisti, kad būtų sklandesnis studijų procesas. Siekdamą gerų rezultatų ir prisiėmiau šias pareigas Studentų atstovybėje“, – drąsiai tvirtina kariūnė.

ATSISKLEIDŽIA VISUOMENINĖSE ORGANIZACIJOSE

Mergina jau minėjo, kad kariūnų gyvenimą pažino būdama tarp ateitininkų, dalyvaudama jų renginiuose ir kitoje organizacinėje veikloje: „Jau šešerius metus priklausau Ateitininkų federacijai, kuri yra daugiau intelektualinė visuomeniška. Vyresnėse klasėse ji atitiko mano lūkesčius, padėjo tobulėti. Šioje organizacijoje save matau ir dabar, todėl kiek įmanoma stengiuosi suderinti savo tvarkaraštį ir kažką joje padaryti ar padėti studentiškoje veikloje. Taip pat noriu rasti daugiau laiko, kad galėčiau dalyvauti moksleiviams skirtuose renginiuose kaip jų vadovė“, – lūkesčius ir užsibrėžtus tikslus vardija kariūnė.

Rūta yra ir šaulė, davusi dar jaunojo šaulio priesaiką: „Visada domiuosi Lietuvos šaulių sąjungos veikla ir stengiuosi dalyvauti jų renginiuose. Jaučiu, kad tikrai ten noriu būti, o ateityje po studijų dar daugiau dėmesio jai skirti. Man labai svarbu priklausyti šiai organizacijai.“

VISUOMET LYDI MUZIKA

Dar vienas pomėgis ir, galima sakyti, svarbiausias Rūtai – muzika, kuri ją lydi nuo mokyklos suolo. Raseinių menų mokykloje mergina baigė saksofono specialybę, taip pat mokėsi groti fortepijonu, gitara, giedodama bažnyčios chore – nesustodama vardija raseiniškė. Tačiau daugiausia ir su didžiausiu entuziazmu ji kalba apie dainavimą: „Jis niekada nebuvo mano aistra, bet turbūt bažnyčios chore artimiausiu susipažinau ir tai man labai patiko! Bet kaip solistė nebuvau bandžiusi pasirodyti.“ Todėl mergina nuo pirmo kurso įsiliejo ir į Akademijos kariūnų grupę „Vytiš“. Pasirodymai tiek Akademijoje, tiek už jos ribų jai padėjo ištrūkti iš rutinos, atsipalaiduoti ir daug ko išmokti.

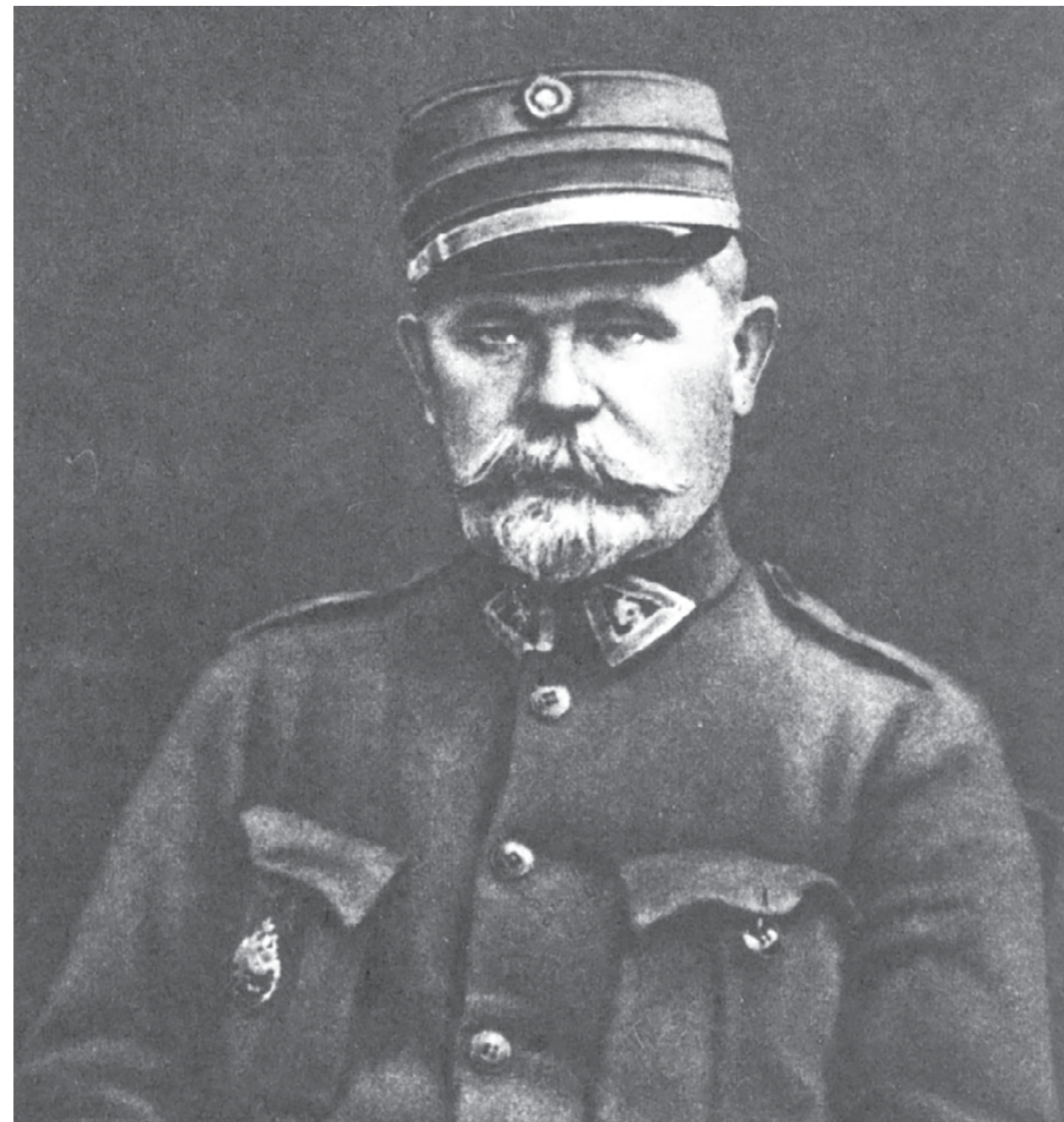
Kariūnė, kalbėdama apie savo veiklą įvairiose organizacijose, patvirtina, kad dauguma kariūnų jose dalyvavo ar dar dalyvauja, kai kurioms priklauso. Ir nesvarbu, kurioms, svarbiausia, kad yra komandos nariai – tai padeda ir studijuojant, ir gyvenant Karo akademijoje. Tai nėra privaloma, tačiau mergina priduria, kad Akademija skatina dalyvauti ypač visuomeninių organizacijų veikloje, išleidžia į jų renginius: „Kartais būna sunku, nes tenka rinktis, neretai renginiai vyksta per mūsų pratybas, kitų studentų atostogos ne visada sutampa su mūsų atostogomis. Dabar ir draugai supranta mano statusą, priima jį natūraliai, kai negaliu atvykti į gimtadienį ar kitą susitikimą, nes tuomet dalyvauju pratybose ar kitose veiklose.“

KETINA TOBULĖTI IR BAIGUSI AKADEMIJĄ

Kariūnė prisipažįsta, kad kartais būna labai sunku, bet noro viską mesti jai niekada nekilo: „Džiaugiuosi, kad vis dar noriu būti ir mokytis Lietuvos karo akademijoje, todėl ir darau viską, kad čia likčiau. Tai motyvuoja žengti toliau ir įveikti sunkumus.“ Rūta supranta, kad jų bus ir vėliau – po studijų, jau einant karininko pareigas. Kalbėdama apie ateities pasirinkimus, ji tikisi, apgynusi socialinių mokslų bakalauro kvalifikacinį laipsnį ir įgijusi pėstininkų būrio vado kvalifikaciją, tarnybą pradėti inžinerijos arba artilerijos batalione, nes nuo pat pradžių, kai tik įstojo į Akademiją, jai patiko logistika, kuri yra vykdoma Lietuvos kariuomenės paramos vienetuose: „Tarnaujant tiek inžinerijos, tiek artilerijos daliniuose reikėtų išmokti daug naujų dalykų, kurių neturėjome galimybės išmokti Akademijoje, todėl baigus ją būtų įdomu mokytis toliau, ir tai man patiktų!“ x

TAVO KALIBRO UNIVERSITETAS

12

**LŠS GARBĖS ŠAULIO
GENEROLO JONO
BULOTOS 165-OSIOMS
GIMIMO METINĖMS »**

Tekstas – Stasys Ignatavičius, LŠS V. Putvinskio-Pūtvio klubo prezidentas

Ilgiausiai pagal amžių tarpukario Lietuvos kariuomenėje ištarnavęs karininkas Jonas Bulota gimė 1855 metų balandžio 18 dieną Marijampolės apskrities Igliskėlių valsčiaus Klevinės kaime. 1864–1869 metais privačiai mokėsi namie, Iglaukoje ir Menštrakyje.

1869 metais įstojo į Marijampolės pradžios mokyklą, kurią baigęs (pradžios mokyklos kursą buvo išmokęs mokydamasis privačiai) 1870 metais pradėjo mokytis Marijampolės gimnazijoje, kurią baigęs mokslus tęsė (1878–1882 metais) Peterburgo Medicinos chirurginės akademijos veterinarijos skyriuje.

Studentaudamas aktyviai dalyvavo lietuvių studentų ratelio veikloje. Šiame ratelyje ir išryškėjo būsimojo generolo tautinė patriotinė samprata, nes tuo metu šiame būryje aktyviai reiškėsi P. Vileišis, J. Kimantas, V. Sidabras, J. Spudulis ir kiti patriotiškai nusiteikę lietuviai studentai. Baigęs akademiją, 1883 metais grįžo į Lietuvą ir apsigyveno Prienuose, ėmė verstis veterinarijos gydytojo praktika, o 1884 metais persikėlė gyventi į Vilkaviškį. Nuo 1885 metų pradėjo dirbti Suvalkų gubernijos valdybos veterinarijos gydytoju Vilkaviškio ir Naumiesčio apskrityms. 1886 metais buvo paskirtas Vilkaviškio pasienio brigados, kurios štabas buvo Lomžoje, veterinarijos gydytoju. Naudodamasis diplomatinio užsienio pasu, nelegalios lietuviškos spaudos reikalais dažnai lankydavosi Mažajoje Lietuvoje, iš kurios perveždavo nelegalią literatūrą.

Lomžoje įsteigė slaptą organizaciją ir į ją subūrė vietos lietuvninkus. 1890 metais sugrįžo į Vilkaviškį ir įsitraukė į varpininkų veiklą. Artimai bendravo su V. Kudirka ir S. Vaičekausku, buvo „Varpo“ ir „Ūkininko“ leidybos komiteto narys, dalyvavo slaptame varpininkų suvažiavime Skardupiuose, administravo „Varpo“ ir „Ūkininko“ leidybą. Pats nerašydamas, propagavo lietuvišką spaudą ir ją aktyviai platino Suvalkijoje (naudodamasis diplomatinio pasu jis laisvai ją veždavo iš Tilžės). Padėdavo ir kitiems knygnešiams pervežti jų knygų ryšulius per sieną ir atiduodamas spaudinius persiųsti į paštą. Šią jo veiklą po kurio laiko cariniai žandarai išaiškino, tačiau pavyko išsisukti nuo bausmės, bet jam buvo uždrausta vykti į Mažąją Lietuvą ir buvo žandarų sekamas.

1.

1891 metais J. Bulota dalyvavo Peterburge įsteigtoje komisijoje priemonėms nuo arklių plaučių ligos surasti. 1893 metais jis perkeliamas į Kišiniovą (Moldavija) tarnauti Besarabijos muitinės apygardos veterinarijos gydytoju. 1896 metais skiriamas Revelio (dabar Talinas) ir Arensburgo (dabar Kuresarė) kavalerijos brigadų veterinarijos gydytoju-inspektoriumi. 1900 metais Dorpato (dabar Tartu) veterinarijos institute specializavosi bakteriologijos srityje.

Gyvendamas Revelyje (iki 1918 metų) įsteigė vietos lietuvių, kurių daugumą sudarė darbininkai, slaptą organizaciją, kurios veikla buvo nukreipta prieš carinį despotizmą. 1913 metų spalio mėnesį J. Bulota išėjo į pensiją, tačiau be darbo nenustigo ir jau 1914 metų kovo mėnesį pradėjo dirbti veterinarijos gydytoju prie pradėtos statyti Revelio tvirtovės, o 1915 metų kovo 18 dieną (jau vykstant Pirmojo pasaulinio karo batalijoms) buvo paskirtas šios tvirtovės vyriausiuoju veterinarijos gydytoju. 1917 metų balandžio mėnesį iš Revelio tvirtovės jis permetamas tarnauti vyriausiuoju veterinarijos gydytoju į 36-ąją artilerijos brigadą Daugpilio fronte. Po bolševikų perversmo Rusijoje 1917 metų pabaigoje jis grįžo į Revelį ir kurį laiką pirmininkavo Revelio lietuvių draugijai, organizavo lietuvių pabėgėliams šelpiti draugiją. Vokiečiams okupavus Estiją, organizavo lietuvių evakuaciją į Lietuvą ir Rusijos gilumą. 1918 metų lapkričio mėnesį J. Bulota atvyko į Vilnių. Nuo gruodžio 1 dienos jis buvo paskirtas Žemės ūkio ir valstybės turtų ministerijos veterinarijos specialistu, vėliau – Žemės ūkio komisariato veterinarijos skyriaus viršininku.

Bolševikams priartėjus prie Vilniaus, 1919 metų sausio pradžioje su vyriausybe pervažiavo į Kauną, kur 1919 metų liepos 1 dieną savanoriu įstojo į Lietuvos kariuomenę ir buvo paskirtas kariuomenės štabo karo veterinarijos skyriaus viršininku (1919 metų lapkričio 18 dieną jam buvo skirtas generolo leitenanto laipsnis), o nuo 1921 metų kovo 14 dienos paskirtas krašto apsaugos ministro karininku ypatingiems reikalams. 1921 metų rugpjūčio 26 dieną gen. lttn. J. Bulota perkeltas į Intendantūros skyrių veterinarijos gydytoju. 1923 metų balandžio 3 dieną vėl grąžintas į krašto apsaugos ministeriją ir paskirtas II rūšies ypatingų reikalų karininku. 1924 metų sausio 23 dieną perkeltas į Ūkio ir finansų valdybą ypatingų reikalų karininku bataliono vado teisėmis. 1924 metų rugsėjo 16 dieną, pačiam prašant dėl amžiaus, buvo paleistas į atsargą su teise dėvėti generolo uniformą.

Generolas aktyviai reiškėsi ir Lietuvos šaulių sąjungoje, į kurią įstojo 1922 metų vasario 2 dieną. Ilgą laiką buvo LŠS Garbės teismo narys (paskutinį kartą išrinktas per visuotinį LŠS suvažiavimą 1938 metų kovo 12 dieną), 1922 metų lapkričio mėnesį buvo paskirtas Kauno šaulių rinktinės vadu, buvo rinktinės garbės narys. Reiškėsi rengiant Klaipėdos krašto sukilimo operaciją, rengė Kauno šaulius sukilimo veiksmams. 1934 metais jam buvo suteiktas LŠS garbės šaulio vardas su teise dalyvauti Šaulių sąjungos Centro valdybos posėdžiuose. Tarnaudamas kariuomenėje ir aktyviai reikšdamasis Šaulių sąjungoje, jis neužmiršo ir mokslo. 1924 metų kovo 8 dieną pradėjo dirbti Lietuvos universiteto Medicinos fakulteto Veterinarijos skyriaus vyriausiuoju asistentu.

2.

1926 metų vasarą Lietuvoje prasidėjus komunistų inicijuotiems neramumams, birželio 13 dieną bolševikų organizuotos demonstracijos metu vienas iš demonstrantų numušė jam uniforminę kepurę, kas sukėlė didelį Lietuvos karininkijos ir dešiniųjų partijų atstovų pasipiktinimą, kuris vėliau, gruodžio 17 dieną, išaugo į generalinio štabo majoro P. Plechavičiaus vadovaujamų karininkų įvykdytą valstybinį perversmą.

Gen. J. Bulota drauge su gen. V. Nagevičiumi lankėsi pas tuometį Respublikos prezidentą K. Grinių ir įkalbinėjo jį gražiuoju atsisakyti pareigų ir perduoti valdžią A. Smetonai. 1927 metų gegužės 18 dieną gen. J. Bulota pradėjo eiti Lietuvos universiteto Medicinos fakulteto Veterinarijos skyriaus docento pareigas, tačiau jau birželio 9 dieną vėl priimtas į karinę tarnybą ir ėjo krašto apsaugos ministerijos bei Vyriausiojo štabo ypatingų reikalų karininko pareigas divizijos vado teisėmis. Nors ir būdamas 72 metų, jis buvo reikalingas kariuomenėje ir niekas jo darbe negalėjo pakeisti. 1930 metų birželio 21 dieną jam buvo suteiktas brigados generolo laipsnis ir birželio 23 dieną paleistas į dimisiją. Niekas iki šiol Lietuvos kariuomenėje netarnavo iki 75 metų!

Reikia paminėti, kad gen. A. Bulota aktyviai reiškėsi ir kitų visuomeninių organizacijų veikloje. Buvo vienas iš Lietuvos fizinio lavinimo sąjungos organizatorių, vienas iš 1922 metų kovo 22 dienos Kaune įkurtos pirmosios sporto organizacijos – Lietuvos sporto lygos steigėjų, Gyvūnų globos

3.

draugijos pirmininkas ir garbės narys, 1927 metais jam buvo suteiktas garbės savanorio vardas, vienas iš Tautininkų partijos organizatorių ir ilgametis jos centro valdybos narys, „Pažangos“ bendrovės revizijos komisijos narys, Lietuvai gražinti draugijos valdybos narys, vienas iš Verslininkų sąjungos steigėjų ir garbės narys, „Amatbanko“ tarybos narys, vienas iš J. Jablonskio fondo steigėjų ir valdybos pirmininkas, Medicinos draugijos garbės narys, Veterinarijos gydytojų sąjungos garbės narys, Veterinarijos akademijos garbės narys, Kauno miesto tarybos narys, Didžiojo Lietuvos Kunigaikščio Gedimino ordino tarybos narys.

Veterinarijos klausimais rusų kalba yra parašęs daugybę straipsnių žurnaluose „Archyv veterinarnych nauk“ (1906–1910 metais) ir „Veterinarnyj vrah“ (1911–1913 metais). Lietuviškai – „Arklių įplautis arba įnosės“ (1921 metais), taip pat straipsniai apie arklių ligas „Medicinoje“ (1923 metais) ir „Židinyje“ (atsiminimai, 1935 metais). Buvo vienas iš žurnalo „Verslas“ steigėjų, „Tėvų žemės“ bendradarbis ir atsakingasis redaktorius. Už nuopelnus ir pasižymėjimą generolas J. Bulota buvo apdovanotas DLK Gedimino 1 ir 2 laipsnio ordinais, Šaulių Žvaigždės ordinu, Lietuvos kariuomenės kūrėjų savanorių medaliu, Lietuvos nepriklausomybės 10-mečio medaliu, Klaipėdos atvadavimo medaliu, Šaulių Žvaigždės medaliu, Latvijos išsivadavimo karo 10-mečio medaliu, Latvijos Aizsargių žvaigžde. Tarnaudamas carinės Rusijos kariuomenėje jis buvo apdovanotas Šv. Anos 2 laipsnio, Šv. Stanislovo 2 ir 3 laipsnio ordinais Romanovų dinastijos 300 metų viešpatavimo sukakties medaliu.

Beje, pirmasis ir vienintelis tarpukario Lietuvos atstovas žiemos olimpiadoje buvo Jono Jurgio Bulotos sūnus Kęstutis Bulota. 1928 m. Sankt Morice, Šveicarijoje, vykusiose žaidynėse čiuožimo rungtyje jis užėmė 5-ąją vietą.

Berlyne įgijęs inžinieriaus statybininko specialybę, Kęstutis Bulota buvo žymus tarpukario sporto veikėjas, greitojo čiuožimo, ledo ritulio, futbolo, krepšinio ir kitų sporto šakų pradininkas Lietuvoje. Bolševikams okupavus Lietuvą, 1941 metų birželio 14 dieną, Sovietų Sąjungai vykdant masinį lietuvių trėmimą, Kęstutis Bulota išvežtas į Sibirą. Kovotojas iki širdies gelmių nusprendė bėgti iš lagerio, tačiau buvo pastebėtas ir nušautas.

Sovietų Sąjungai okupavus Lietuvą, gen. J. Bulotai buvo atimta pensija, teko sunkiai verstis, kad išgyventų. Generolui pašlijo sveikata. Dar labiau jį paveikė sūnaus Vytauto suėmimas ir ištėrimas (vėliau jis žuvo lageryje). Generolas J. Bulota mirė 1942 metų vasario 6 dieną savo dvarelyje Kaišiadorių apskrities Žiežmarių valsčiaus Bulotų kaime. Generolo kūnas buvo pašarvotas Kaune, Vytauto Didžiojo karo muziejaus salėje. Į jo laidotuves atėjo tūkstančiai jį pagerbti susirinkusių žmonių, kai kurie jų turėjo trispalves Lietuvos vėliavas. Vokiečių karinė valdžia, bijodama sukelti neramumų, į tai nekreipė dėmesio. Generolas J. Bulota buvo iškilmingai palaidotas Kauno miesto senosiose kapinėse. 1959 metais sovietinei Kauno valdžiai panaikinus Senąsias miesto kapines, jo palaikai buvo perlaidoti. Eigulių kapinėse, kur jo kapą prižiūri LŠS V. Putvinskio-Pūtvio klubo Kauno skyriaus nariai. x

1. Generolas Jonas Jurgis Bulota su žmona Alina ir šešiais vaikais.

Revelis (dab. Talinas, Estija), XX a. pr. I. Teterino fotoatelje.Trakų istorijos muziejaus nuotrauka.

2. Jonas Jurgis Bulota (1855–1942), Simonas Vaicekauskas 1857–1892), šakių parapijos vikaras, Vincas Kudirka (1858–1899), poetas, laikraščio „Varpas“ redaktorius.

Kaunas, 1890 m. Vaclovo Zatorskio fotoateljė. Trakų istorijos muziejaus nuotrauka.

3. Kęstučio Bulotos Lietuvos Respublikos piliečių vidaus paso kortelė.

ŽVAIGŽDĖTAS DANGUS – PASLAPTIS, JEI KAS KRINTA IŠ JO – TAI TIK TROBOS DIDUMO

Tekstas – Birutė Malaškevičiūtė

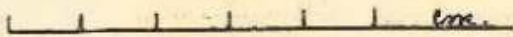
13

„Meteorų stebėjimas ir daromos iš stebėjimo išvados neduoda jokios materialinės naudos – nė už centą. Užtat duoda didelę dvasinę naudą! Matysite, kad šis darbas Tamstoms suteiks tikrąjį laimės jausmą, kurio lig šiol veltui ieškojote bjauriame gyvenimo kūryje. Stebėdami kilnų, gražų žvaigždėtą dangų, kada nors sulauksite valandėlės, kuomet Dievo Dvasia, ytin malonintėlis vėjelis, glamonės Tamstas. Tuomet ir suprasite, kuriam galui dera mokslas“ –

1929 metais įsijautęs B. Kodatis „Kosmos“ žurnale rašė apie meteoritų fenomeną ir jų ieškojimo metodus. Beje, tais metais Lietuvos spaudoje mirgėte mirgėjo įvairūs straipsniai apie meteoritus. Jų padaugėjo 1933 metais. To priežastis – Lietuvos teritorijoje nukritę meteoritai, per ketverius metus (1929–1933 metais) net du kartus ir abu vasario mėnesį!

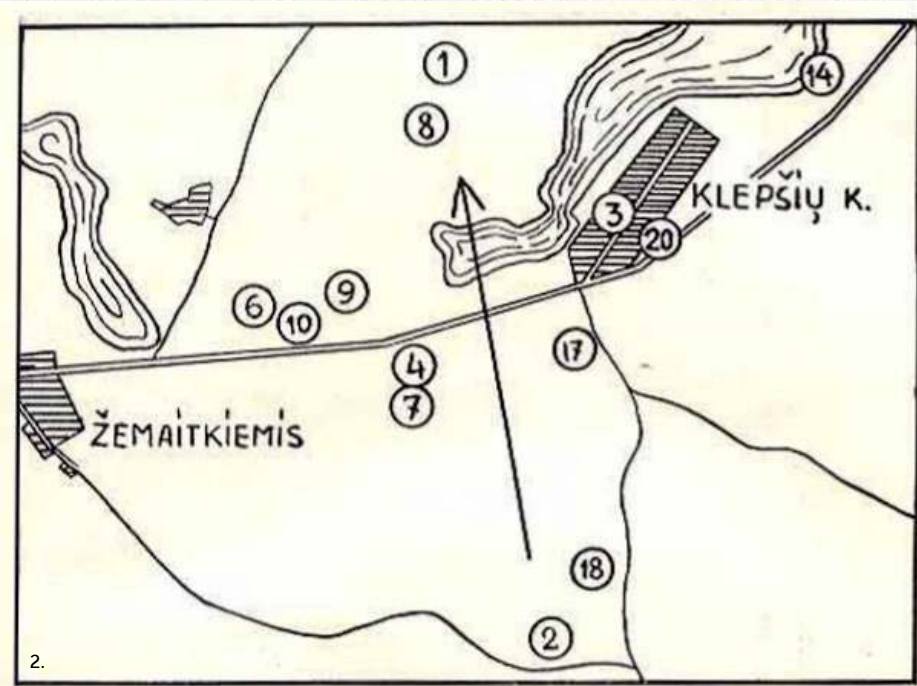
O kiek meteoritų krito Lietuvoje?

1.

1. Didžiausia Žemaitkiemio meteorito skeveldra svėrė 7 258 gramus. Nuotr. iš „Žemaitkiemio meteoritas, kritęs 1933 m. vasario mėn. 2 d. Der Meteorit von Žemaitkiemis“

2. Žemaitkiemio meteorito kritimo schema pagal prof. Mykolą Kaveckį. Ilustracija iš „Žemaitkiemio meteoritas, kritęs 1933 m. vasario mėn. 2 d. Der Meteorit von Žemaitkiemis“

PIRMĄ SUŽIŪRĖJO, ANTRAS – PRAPUOLĖ

Pirmasis žinomas meteoritas Lietuvoje nukrito Panevėžio apskrityje, Juodžių kaime, 1877 metų birželio 17 dieną ir pateko į aistringo meteoritų rinkėjo, Rusijos valstybės patarėjo, Rusijos mineralogijos draugijos garbės nario Julijono Simaškos kolekciją Sankt Peterburge. Nedidelė Juodžių meteorito dalelė 1891 metais nuklydo į vieną Londono muziejų. J. Simaškai mirus, jo įpėdiniai 1903 metais visą meteoritų kolekciją (apie 400 vienetų, tuo metu tai buvo viena iš didžiausių privačių kolekcijų Europoje) pardavė amerikiečiui H. Vardui už 30 tūkst. aukso rublių. Vėliau rinkinys atiteko Čikagos gamtos muziejui. Pagrindinis, apie 48 g, Juodžių meteorito gabalėlis irgi atsidūrė ten. Detaliai buvo ištirtas, apie jį nemažai rašyta. Greičiausiai, kad mainų būdu pabiro šio meteorito, mokslininkų lotyniškai vadinamo „Jodzie“ vardu, skeveldros po daugelį pasaulio šalių. Tiesa, kai kurie gabalėliai nesveria nė 1 g.

Antrasis meteoritas 1908 metų gegužės 25 dieną nukrito Akmenės apylinkėse. Šio maždaug 1 kg masės meteorito likimas nežinomas. Pasibaigus dangiškajai kelionei – žemiškoji tapo nežinoma.

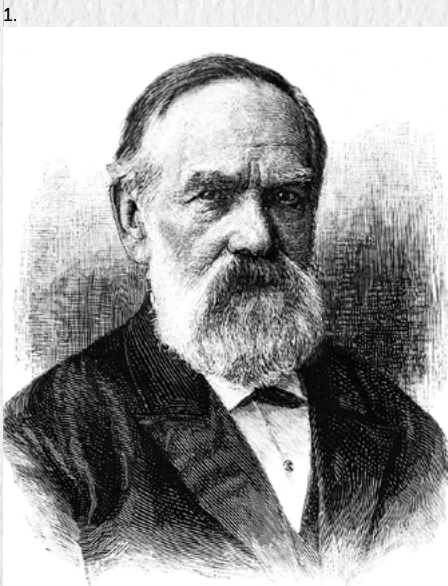
„TROBOS DIDUMO AKMUO, GREIČIAUSIAI, YRA KRAIČIAVEŽIŲ FANTAZIJA“

Taip apie 1929 metų vasario 9 dieną Anykščių rajone prie Andrioniškio miestelio nukritusio meteorito paieškas kalbėjo būsimas profesorius Kazys Sleževičius. Jis su dideliu entuziazmu ir užsidegimu norėjo nustatyti tuomet dar nežinomą meteorito kritimo vietą.

Spauda, vaikydamasi sensacijų, nuo vasario 13 dienos skelbė įvairias naujienas apie meteoritą, nurodydama vis kitą jo kritimo vietą. Piktinosi, kad nurodomos vietos, o mokslo žmonės nesudaro komisijos ir nevyksta ieškoti: „tur būt, pirmiau už komisiją nuvyks į vietą fotografai, kurie kaip an delno parodys, kad žinia apie meteorito kritimą nėra koks išsigalvotas dalykas, bet tikra tiesa.“ Mėgaujantis buvo rašoma, jog „jis atrodė mėnulio didumo, skrido nepaprastai greitai ir nukrito pietų kryptimi. Jo uodega spindėjusi įvairiausiomis spalvomis ir apšvietusi didelį plotą. Nukritęs meteoras prietaringiems žmonėms įvarė daug baimės. Žmonės dabar įvairiai kalba ir spėlioja. Vieni sako, kad tai gerų ir derlingų metų pradžia, kiti vėl kalba atvirkščiai.“ „Lietuvos aidas“ suskubo nurodyti ir vietą: „Tą patį meteorito kritimo apsiereikimą matė ir girdėjo ir Latvijoje, ypač apie Daugpilį. Vakar Rygos laikraščiai pranešė, kad ir meteoras nukritęs Daugpilio apylinkėse. Pasirodo, retas erdvių svečias sustojo Lietuvoje. Vakar vienas kauniškis gavo laišką iš savo giminių, kuriame pranešama, kad meteoras nukrito Biržų apskr. Vabalninkų apylinkės Šukionių sodžiaus durpynan. Meteoras esąs labai didelis „trobos didumo“. Neatsižvelgiant į kietą pašalą pusę meteorito susmuko žemėn.“

Kazys Sleževičius kantriai rinko visas žinias, kol galiausiai neištovė: „Trobos didumo akmuo, greičiausiai, yra kraičiavežių fantazija: tą naktį važiuo kraičiavežiai ir juokais paskelbė, kad ūkininkui G-ui iš dangaus nukrito aukso gabalas. Rytojaus dieną tas ūkininkas, išleisdamas vaikučius į mokyklą, taręs: „Pasakysiu jums pasaką.“

Keliolika minučių prieš dešimtą valandą visą apylinkę nušvietė milžiniška šviesa ir buvo girdėti ūžimas. Pasigirdo didžiulis sprogimas, panašus į milžinišką perkūno griaudėjimą.

2.

Šią naktį mūsų sklype krito iš dangaus akmuo; dabar ten didelė duobė, išdraskyti medžiai." Mokykloje vaikai papasakojo kitiems, ir Kauno laikraščiai paskelbė žinią. Buvau sumanęs tuojau važiuot į kritimo vietą, įsiskaičiau į žinios turinį, kilo abejonių. Telegrafo ir telefono pagalba įsitikinau, kad tikrosios kritimo vietos niekas nežino, be to, sužinojau, kad į Vabalninką tuo reikalu nuvyko prof. Ruokis ir aš nutariau palaukti tikresnių žinių."

Visame šiame šurmulyje patikimų žinių nebuvo, o įvairiausi gandai įsisiūbavo lyg nevaldomos cirko sūpuoklės. Tuomet laikraščiuose K. Sleževičius paskelbė žinutę „Kas matė krintantį meteorą?", kurioje prašė jam parašyti: „1) kurią valandą buvo matoma šviesa ir girdimas trenksmas, 2) kuria linkme jis lėkė [iš vakarų į rytus, iš pietų vakarų į šiaurės rytus, ar kita kokia linkme], 3) mačiusiojo pavardė ir smulkus adresas." Atsiliepė daugiau kaip 100 žmonių ir paaiškėjo... kad meteoritą matė visa Lietuva: Marijampolės ir Rokiškio apskričių gyventojai, nuo jų neatsiliko Tauragės, Ukmergės, Alytaus, Utenos „visuomeniški“ piliečiai. Atsirado ir tokių, kurie skelbėsi radę meteorito skeveldrų. Paprašyti atsiųsti, pamiršdavo pagyras.

Galiausiai, po kelių mėnesių, buvo nustatyta tiksli meteorito kritimo vieta ir paskelbta, jog tai įvyko 1929 metų vasario 9 dieną 00 val. 45 min. Anykščių rajone prie Andrioniškio miestelio. Buvo surasta 11 akmeninio Andrioniškio meteorito gabalų, kurių bendra masė – 3 858 g. Didesnė jų dalis buvo aptikta atsitiktinai. Per specialią ekspediciją 1969 metais rastas dar vienas 1 073,5 g šio meteorito fragmentas.

LAIMIKIS SULIG 42 KILOGRAMAIS 194 GRAM AIS

Nespėjo pasauliečiai ir mokslo visuomenė atsidžiaugti 1929 metų meteoritu, kai 1933 metų vasario 2 dieną 20 val. 30 min. iš dangaus ant Lietuvos žemelės bumbtelėjo dar vienas meteoritas. Vėliau profesorius K. Sleževičius paskelbs, kad tai nutiko 20 val. 50 min., tačiau jo kolega – Mykolas Kaveckis, atidžiai tyrinėjęs šį nutikimą, oficialiai paskelbė, jog viskas įvyko 20 min. anksčiau Kliepšių kaimo apylinkėse, netoli Žemaitkiemio, ties Ukmerge.

Tuo kartu „Žemaitkiemio apylinkės gyventojai vieni buvo jau sugulę, o kiti rengėsi gulti, nes buvo jau netoli dešimta valanda vakaro. Dangus buvo šerkšnas, kiek paniuręs. Buvo jaučiama, kad rytojaus metą šaltis dar kiek atsimirės. Keliolika minučių prieš dešimtą valandą visą apylinkę nušvietė milžiniška šviesa ir buvo girdėti ūžimas. Pasigirdo didžiulis sprogimas, panašus į milžinišką perkūno griaudėjimą. Apie 40 mtr. aukštumoj pasipylė kibirkštys. Tas griaudėjimas nutilo, bet šviesa dar akimirką švietė. Taip truko keliolika sekundžių gal iki pusės minutės." Kas vyko toliau, vaizdžiai nupasakojo spaudos puslapiai: „Žmonės šoko laukan nesusivokdami kas nutiko, manydami, jog kur nor panosėj sprogo didžiulė granata ir uždegė trobas. Kai kam teko matyti, kaip linkui žemės iš dangaus driekėsi spinduliuojantieji ruožai ir kai kas matė, kur tieji ruožai susilėjo su žeme. Padėtis vis kurį laiką buvo neaiški." Kai kurie pamanė, jog prasidėjo karas: „Visur ėmė įsigalėti nuomonė, kad užlėkė cepelinas ir ant šios apylinkės pabėrė kelias „saujas“ granatų. Nors cepelino dangun nebuvo girdėti, tačiau ore buvo jaučiamas lyg ir kvapas, lyg sumišimas –

3.

žodžiu ne taip kaip paprastai." Kaip visada atsirado „žinovų", kurie pareiškė, jog vakaro išgyvenimai, nublanko net prieš Pirmojo pasaulinio karo akimirkas: „Tokių pergyvenimų jie neturėję nei didžiojo karo artilerijos atakų metu." Paplakę liežuviais „gerai įsidėmėję tas vietas, kur šviesieji dangaus liežuviai jungėsi su žeme, suėjo į trobas: bergždžiai jie ir taip žiopsojo, laukdami įvykį pasikartojant. Tačiau tų vietų jie naktį nėjo tikrinti. Žemaitkiemio apylinkės gyventojai tą naktį praleido su nemaža baime, kaip lyg ir su nemažesniu smalsumu." Sulaukę ryto visu būriu vienas per kitą lėkė žiūrėti, kas gi nutiko. „Lietuvos aidas" rašė, kad „šposininkai ėmė tvirtinti, kad pats dangus susirūpino šiais krizės laikais žemaitkiemiečius auksu apipilti. Antai, Kiepšių kaimo ūkininkas Viktoras Darulis matė, kad iš dangaus „dovana" jam krito tiesiog į sodybą. Iš tikrųjų vos prašvitus, jis sode rado „dovana" – gerą gabalą apdegusio akmens. „Dovana" svėrė 4,5 kg Kitas to paties kaimo gyventojas Steponas Markūnas taip pat rado apdegusio akmens du gabalus, sveriančius visą kilogramą. Šios radybos greitai išdavė paslaptį, kad dangus žemaitkiemiečiams jokių dovanų nesiuočia, o dar kažin kokiais akmenimis svaidsi... Buvo aišku, kad nukrito meteoras – žvaigždės skeveldra. O apie tai žemaitkiemiečiai jau iš laikraščių buvo girdėję."

Vietos policijos nuovados viršininkas B. Savickas iš pat ryto, po įvykio, sulaukė lankytojo, apie kurį vėliau raporte rašė: „1933 m. vasario 3 dieną 8 val. į Žemaitkiemio policijos nuovados raštinę atėjo pil. Morkūnas Steponas, gyv. Klepšių kaime, Žemaitkiemio vlsč. ir papasakojo štai ką: š. m. vasario mėn. 2 dieną 20 val. 30 min., gyventojams nemiegant,

pasidarė ore labai šviesu ir pasigirdo didelis ūžimas, nelyginant perkūnija. Gyventojai persigando nepaprastų įvykių, akimirksniu užsigirdo kritimo bildesys ir pasidarė ramu; už poros minučių vėl užsigirdo nepaprastas ūžimas tamsumoje." Po šio vizito viršininkas suprato, jog reikalas ne eilinis, ir netrukus prisidėjo prie gyventojų ieškant meteorito skeveldrų, kurias apdairiai, kaip pavadino spauda, „paėmė savo globon". Vėliau ieškotojai mielai dalijosi pirmaisiais įspūdžiais: „Tose vietose, kur meteoro skeveldros pataikė, žemė, nors įšalus, bet gerokai įmušta, išdraskyta. Pačios skeveldros atsimušusios kelis metrus nukritę į šalį. Skeveldros tamsiai pilkos spalvos, jose matyti žibantių į auksą panašių dalelių."

Vasario 8 dieną į Žemaitkiemį atlėkė ir Kauno profesoriai K. Sleževičius ir M. Kaveckis. Čia jiems nuovados viršininkas parodė surinktą meteorito gabalus, kuriuos prof. M. Kaveckis pavadino „gražiais meteorito egzemplioriais, iš kurių pats didžiausias svėrė 7258 gramus".

Greitai vietoje buvo suorganizuota dar viena paieškų grupė, kurios daugumą, anot prof. K. Sleževičiaus, sudarė Žemaitkiemio pradžios mokyklos mokiniai. Tuokart buvo rasta 11 skeveldrų, kurios svėrė apie 25 kg. Profesorius M. Kaveckis nepasidavė ir po tolesnių paieškų iš viso buvo surinkta 20 vienetų, kurie svėrė 42 kg 194 gramus, tačiau, profesoriaus įsitikinimu, meteoras turėjo sverti daugiau kaip 50 kg. Paieškų istoriją ir kiekvieną iš tuo laiku rastų meteorito gabaliukų profesorius išsamiai aprašė savo veikle lietuvių ir vokiečių kalbomis „Žemaitkiemio meteoritas, kritęs 1933 m. vasario mėn. 2 d. Der Meteorit von Žemaitkiemis".

- 1. Julijonas Simaška buvo aistringas meteoritų kolekcionierius, Juodžių meteoritas atsidūrė jo rinkinyje. Nuotr. iš Vikipedijos.
- 2. Žemaitkiemio meteorito paieškos būrys. Nuotr. iš „Žemaitkiemio meteoritas, kritęs 1933 m. vasario mėn. 2 d. Der Meteorit von Žemaitkiemis".
- 3. Paslaptįgasis paminklas Salantų kapinėse. Nuotr. iš interneto platybų.

2019 metų balandį Žemaitkiemio apylinkėse dirbo tarptautinė ekspedicija – penkiolikos profesionalų grupė tyrinėjo Kliepšių ežero dugną, siekdami atrasti dalį 1933 metais nukritusio meteorito skeveldrų. Ekspedicija rėmėsi žinomu faktu, kad pasipylus meteoritų lietuvių iš dangaus skeveldros pramušė ir dvi skylės ežero lede – iki tol ežero dugnas nebuvo žvalgytas. Tačiau ši ekspedicija norimų rezultatų nedavė.

KAIPGI BE MISTIKOS...

Salantų kapinėse vieno antkapinio paminklo užrašas byloja, jog tai ne šiaip akmuo, o meteoritas („Po šiuo meteoritu ilsisi..."). 1965 metais apylinkėse pradėjo sklisti kalbos, kad vyriškį pievoje užmušė iš dangaus nukritęs meteoritas, kuris tapo jo antkapiniu paminklu. Iš kur atsirado šios kalbos, niekas negali pasakyti. Nors vyriškis iš tikrųjų buvo rastas ganykloje be gyvybės ženklų, apie smurtinę jo mirtį niekur neužsimenama. Tačiau, kaip sakoma, kol neįrodyta vienaip, negalima teigti, kad yra kitaip... x

14

AUTOMOBILIAI, KITA
KARINĖ TECHNIKA
PIRMAJAME
PASAULINIAME KARE

Tekstas – Jonas Rinkevičius

Pirmasis pasaulinis karas (1914–1918 metai) prasidėjo Europoje tarp dviejų tuo metu egzistavusių priešingų koalicijų (karinių blokų): Trilypės Sąjungos (Vokietijos, Austrijos-Vengrijos, Italijos) ir Antantės (Anglijos, Prancūzijos, Rusijos). Pretekstas – tragiškas įvykis Sarajeve, kurio metu Bosnijos serbas nacionalistas G. Principas nušovė važiuojančius automobiliiu „Gräf-Stift“ Austrijos-Vengrijos sosto [pėdinį] prinčą Pranciškų Ferdinandą ir jo žmoną Sofiją.

Nepavykus diplomatiniais kanalais taikiu būdu išspręsti šio incidento, 1914 metų liepos 28 dieną Austrija-Vengrija paskelbė karą Serbijai. Netrukus Austrijos-Vengrijos pusėn stojo Vokietija, o serbų ginti – Rusija. Pamažu į karą įsitraukė ir kitos šalys. Pavyzdžiui, Trilypę Sąjungą palaikė Osmanų imperija (dabartinė Turkija), o Antantė – JAV. Taip karinis konfliktas išplito po visą pasaulį. Į karą buvo mobilizuota 70 mln. karių, iš jų 60 mln. europiečių.

1.

Tai buvo karas, kuriame buvo panaudoti naujausi žmonijos išradimai – automobiliai ir jų pagrindu sukurta mobili karinė technika. Be to, pirmą kartą panaudoti lėktuvai ir povandeniniai laivai, cheminis ginklas.

To meto didžiųjų šalių automobilių pramonė jau gamino krovininius automobilius, tačiau jų gamyba paspartėjo tik prasidėjus karui. Kariaujančiose šalyse Karinių žinybų užsakymu įmonių kolektyvai projektavo ir gamino motorines transporto priemones kariuomenės reikmėms. Čia buvo sutelktos milžiniškos intelektualinės pajėgos ir materialiniai resursai. Per trumpą laiką sukurti specialios paskirties krovininiai automobiliai: vilkikai (visureigiai su keturiais varančiaisiais ratais, su pusiau vikšrine ir vikšrine važiuokle), skirti važiuoti bekele, sanitariniai automobiliai, kilnojamosios dirbtuvės ir elektrinės lauko virtuvės. Ant krovininio automobilio važiuoklės montuodavo kulkosvaidžius, prožektorius, priešlėktuvinius pabūklus, apkasų ir tranšėjų kasimo įrenginius. Įvairios paskirties krovininius automobilius gamino abi kariaujančiosios pusės: Vokietija (įmonės „Büssing“, „Dürkopp“, NAG, „Opel“), Austrija (įmonės „Austro-Daimler“, „Austro-Fiat“, „Gräft-Stift“, „Fross-Büssing“, WAF), Šveicarija (įmonė FBW), JAV (įmonės „Autocar“, „International Harvester Company“, FWD, „Liberty“, „Mack“, „Packard“, „Pierce-Arrow“, REO, „Studebaker“, „White“), Prancūzija (įmonės „Berliet“, „Renault“, „Panhard“). Krovininio ir keleivinio transporto reikšmė ypač išryškėjo šiame kare. Karo metu iš abiejų kariaujančių pusių dalyvavo 200 tūkst. automobilių. Jais buvo pervežama milijonai kareivių, milijonai tonų šaudmenų, įvairios karinės technikos. Lemiamą reikšmę čia turėjo greitis. Kovų laukuose pasirodė iki tol nematytos kovinės mašinos – šarvuočiai, tankai, šarvuotieji traukiniai. Įdomios konstrukcijos karišką vilkiką su keturiais varančiaisiais ratais,

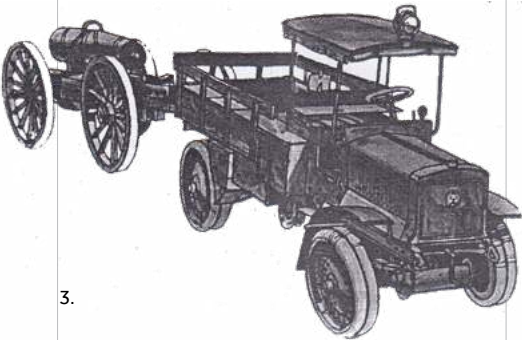
dvigubomis lietos gumos padangomis sukonstravo prancūzų įmonių „Panhard“ ir „Chatillon“ specialistai. Vilikais galėjo vežti iki 1,5 tonos sveriantį pabūklą bei 14 pabūklo tarnybos karių ir važiuoti iki 8 km/h greičiu. 1914 metais 50 tokių vilkikų sėkmingai dalyvavo mūšiuose su vokiečiais. Vėliau jie tapo galingesnių artilerijos vilkikų, kuriuos gamino įmonės „Latil“ ir „Renault“, prototipu. Pirmojo pasaulinio karo pabaigoje labai gero pravažumo [ratų formulė 4 x 4] automobilius taip pat gamino JAV įmonė „Four Wheel Drive“, sutrumpintai FWD. Tai buvo pirmasis masinės gamybos automobilis su dvigubų lankstų kardano pavara [kardano veleno lankstų išradėjai Otas Zachovas [Otto Zachow] ir Viljamas Beserdichas [William Besserdich] savo išradimą užpatentavo 1910 metais].

Karinės žinybos užsakymu šiuo laikotarpiu pradėti gaminti iki tol nematyti hibridiniai vilkikai. Įgyvendindamas seniai puoselėtas idėjas tokias mašinas konstravo garsus austrų kilmės konstruktorius Ferdinandas Poršė, kuris tuo metu dirbo įmonėje „Austro-Daimler“. Dar 1909 metais čia buvo pagamintas unikalus vilkikas „Austro-Daimler A“, kurio 73,6 kW [100 AG] galios vidaus degimo variklis suko elektros generatorių, jo gaminama 235 V įtampas srovė maitino vilkiko ir puspriekabių ratuose įrengtus elektros variklius, o šie suko vilkiko ratus. Pagal minėtą schemą 1913–1917 metais buvo gaminami B ir C serijų vilkikai. Jų šešių cilindrų 110 kW [150 AG] galios VDV suko 93 kW elektros generatorių, o jo gaminama elektros energija – vilkiko ir penkių puspriekabių ratų pavaros elektros variklius. Jis galėjo vežti įspūdingą – net iki 30 t krovinį! Sukurtas ir hibridinio vilkiko variantas, galintis važiuoti bėgiais. Jis galėjo vežti net 10–12 vagonų, o ilgis siekė net 70–80 metrų. Deja, po karo dėl sudėtingos konstrukcijos hibridinių automobilių gamyba nebuvo atgaivinta.

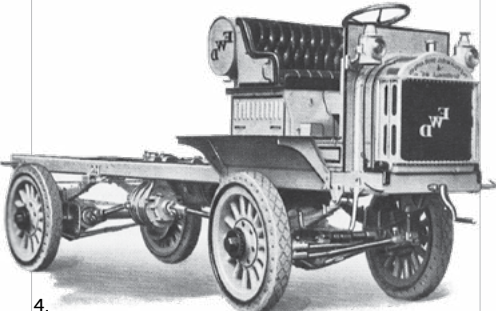

2.

- 1. Kariškas automobilis „Berliet CBA“ (1914 m. Prancūzija).
- 2. F. Poršė hibridinis autotraukiny „Austro-Daimler B“ (1914 m., Austrija).
- 3. Prancūzų artilerijos pabūklų vilkikas „Chatillon-Panhard“ (1914 m.).
- 4. Visureigis FWD, 4 x 4 (1917 m., JAV).

3.

4.

Ši naujovė ilgą laiką buvo užmiršta ir pritaikyta tik XX amžiaus aštuntajame dešimtmetyje didelės galios sunkvežimiuose, o baigiantis amžiui ir lengvuosiuose automobiliuose.

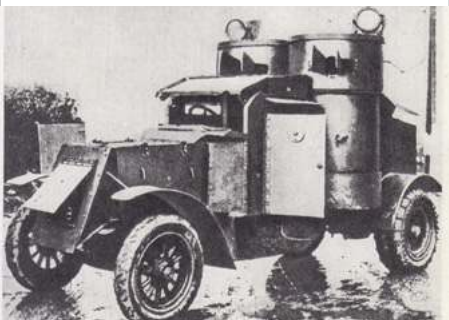
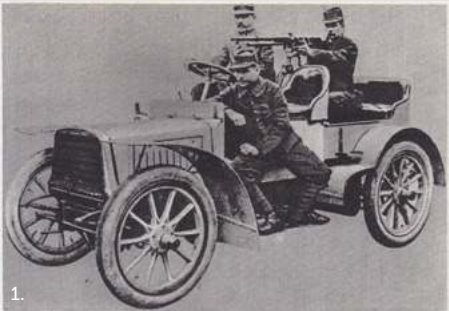
Šiame kare (dar vadinamame apkasų karu) kovų sėkmę lėmė technika, sumanus jų panaudojimas. Pavyzdžiui, 1914 metais vokiečiams artėjant prie Paryžiaus, miesto gynybai per parą buvo panaudota 1 000 „Renault AGS“ markės lengvųjų automobilių [taksi]. Jais buvo nuvežta kareivių divizija [10 tūkstančių karių], daug ginklų, šaudmenų ir tai lėmė prancūzų pergalę. Prie Marnos upės vokiečiai buvo sustabdyti ir išgelbėta Prancūzijos sostinė. Šis automobilis, pavadintas „Marnos taksi“, dabar yra brangiausia Paryžiaus ginklų muziejaus relikvija. Jo atvaizdą Prancūzijoje galima pamatyti pašto ženkluose, parduotuvių vitrinose, ant pačių netikėčiausių daiktų.

Trūkstant specialios paskirties karinės technikos, tam pasitarnavo civiliai lengvieji ir krovininiai automobiliai, apginkluojant juos šaunamaisiais ginklais, pritaikant sanitarinėms bei kitoms reikmėms. Įdomų visureigio projektą su pusiau vikšrine važiuokle pasiūlė jau anksčiau minėtas prancūzų išradėjas Adolfas Kegresas, prieš karą dirbęs Rusijoje, Sankt Peterburge. Jo pasiūlytame mašinos projekte priekiniai ratai pakeisti slidėmis, o galinius ir tarpinius ratus išradėjas pasiūlė apjuosti plačia begaline grandine, sudaryta iš veltinio (vėliau jis pakeistas guma). Šiuo projektu susidomėjo Rusijos caras Nikolajus II. Gavęs finansinę paramą A. Kegresas pagamino keletą tokių mašinų, jas sėkmingai išbandė sunkiomis sąlygomis, važiuojant bekele per gilų sniegą. Gavęs teigiamus rezultatus, nuo 1915 metų karo reikmėms tokių mašinų pagaminta kelios dešimtys.

Ypač jie tiko suteikiant sužeistiesiems medicininę pagalbą, kur negalėjo privažiuoti kitas transportas. Po karo tokio tipo visureigius gamino prancūzų įmonė „Citroën“. Ypač šie visureigiai su patobulinta konstruktoriaus A. Kegreso važiuokle išgarsėjo sėkminguose žygiuose per Afriką bei Aziją.

Pirmąjį šarvuotojo automobilio [angl. *armored car*] projektą 1896 metais pasiūlė JAV išradėjas Edvardas Peningtonas [Edward Joel Pennington, 1858–1911]. Jis siūlė juos gaminti lengvųjų automobilių pagrindu, šarvuojant plieno lakštais ir apginkluojant šaunamaisiais ginklais: kulkosvaidžiais, patrankomis. Pirmuosius bandomuosius šarvuotuosius automobilius [šarvuočius] 1902 metais pagamino anglai (įmonė „Motor War Car“) ir prancūzai (įmonė „Charron-Girardot-Voigt“). Tačiau šių šalių Karinės žinybos jais nesusidomėjo. Išimtis buvo Rusijos kariuomenės vadovybė, kuri šį efektyvų ginklą [šarvuočius „Charron-Girardot-Voigt“) panaudojo 1904–1905 metais kare su Japonija. Tai buvo šarvuotis su bokšteliu, iš kurio kulkosvaidžiu buvo galima apšaudyti 360° kampu. Italai šarvuotuosius automobilius naudojo kare su turkais 1911–1912 metais.

Prieš Didįjį karą [taip jis buvo vadinamas iki Antrojo pasaulinio karo] ir karo metais šarvuotuosius automobilius ir šarvuočius gamino nemažai šalių, tačiau čia paminėtos įtakingiausios. Tarp jų buvo Anglija („Austin“, „Lanchester“, „Rolls-Royce“), Italija („Lancia“), JAV („Pierce-Arrow“, „White“), Prancūzija („Panhard-Levassor“, „Charon-Girardot-Voigt“), Rusija [Girardot-Putilov“], Vokietija [„Panzerkraftwagen Ehrhardt“, „Panzerkraftwagen AS 7V“]. >

1. Lengvasis automobilis „Panhard-Levassor“, pritaikytas kariniams veiksams (1914 m., Prancūzija).

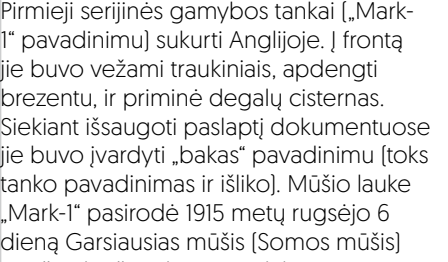
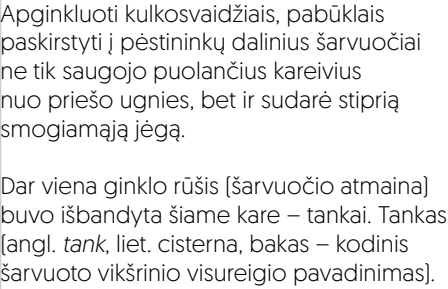
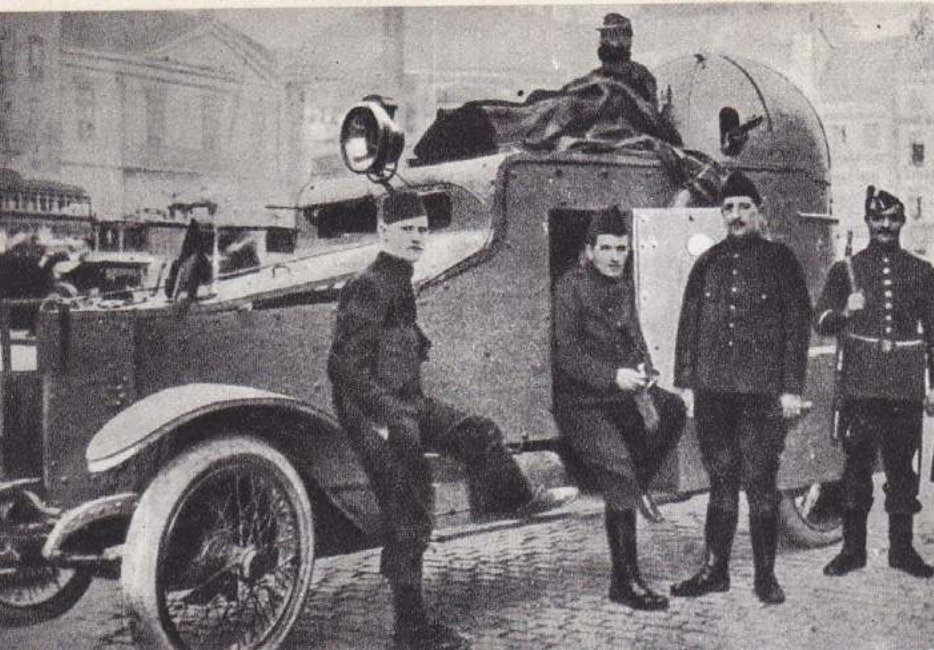
2. Šarvuotis „Austin“ (1914 m., Anglija).

3. Šarvuotasis automobilis „Charon-Girardot-Voigt“ (1914 m., Prancūzija).

4. Legendinis prancūzų automobilis „Renault AGS“ (Marnos taksi, 1914 m.)

5. Pirmasis pasaulyje tankas „Mark-1“ fronte (1916 m., Anglija).

6. Sanitarinis automobilis su „Kegress“ tipo pusiau vikšrine važiuokle bei šios važiuoklės schema (1915 m., Rusija, Prancūzija).

1. Lengvasis automobilis „Panhard-Levassor“, pritaikytas kariniams veiksams (1914 m., Prancūzija).

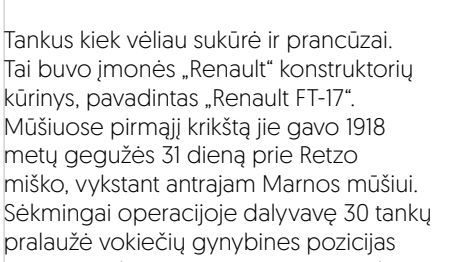
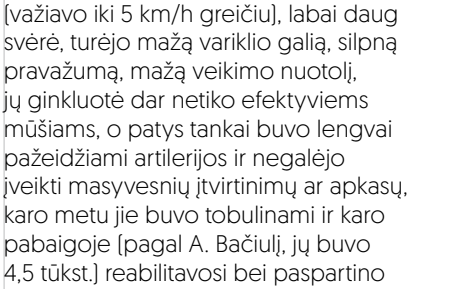
2. Šarvuotis „Austin“ (1914 m., Anglija).

3. Šarvuotasis automobilis „Charon-Girardot-Voigt“ (1914 m., Prancūzija).

4. Legendinis prancūzų automobilis „Renault AGS“ (Marnos taksi, 1914 m.)

5. Pirmasis pasaulyje tankas „Mark-1“ fronte (1916 m., Anglija).

6. Sanitarinis automobilis su „Kegress“ tipo pusiau vikšrine važiuokle bei šios važiuoklės schema (1915 m., Rusija, Prancūzija).

1. Lengvasis automobilis „Panhard-Levassor“, pritaikytas kariniams veiksams (1914 m., Prancūzija).

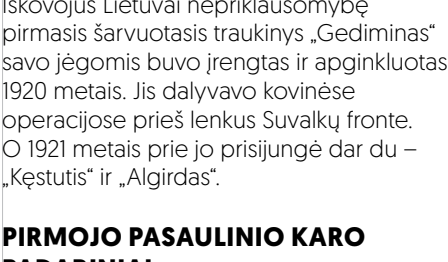
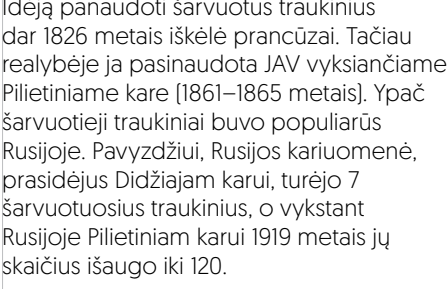
2. Šarvuotis „Austin“ (1914 m., Anglija).

3. Šarvuotasis automobilis „Charon-Girardot-Voigt“ (1914 m., Prancūzija).

4. Legendinis prancūzų automobilis „Renault AGS“ (Marnos taksi, 1914 m.)

5. Pirmasis pasaulyje tankas „Mark-1“ fronte (1916 m., Anglija).

6. Sanitarinis automobilis su „Kegress“ tipo pusiau vikšrine važiuokle bei šios važiuoklės schema (1915 m., Rusija, Prancūzija).

1. Lengvasis automobilis „Panhard-Levassor“, pritaikytas kariniams veiksams (1914 m., Prancūzija).

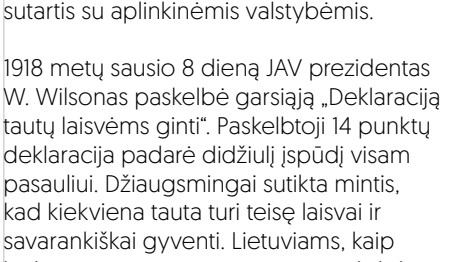
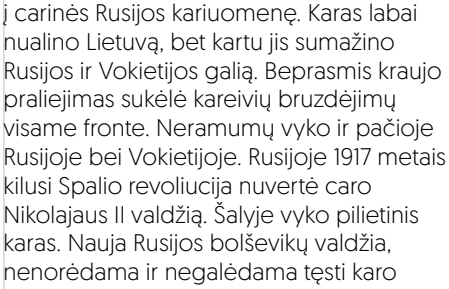
2. Šarvuotis „Austin“ (1914 m., Anglija).

3. Šarvuotasis automobilis „Charon-Girardot-Voigt“ (1914 m., Prancūzija).

4. Legendinis prancūzų automobilis „Renault AGS“ (Marnos taksi, 1914 m.)

5. Pirmasis pasaulyje tankas „Mark-1“ fronte (1916 m., Anglija).

6. Sanitarinis automobilis su „Kegress“ tipo pusiau vikšrine važiuokle bei šios važiuoklės schema (1915 m., Rusija, Prancūzija).

1. Lengvasis automobilis „Panhard-Levassor“, pritaikytas kariniams veiksams (1914 m., Prancūzija).

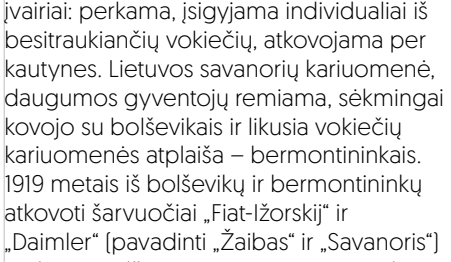
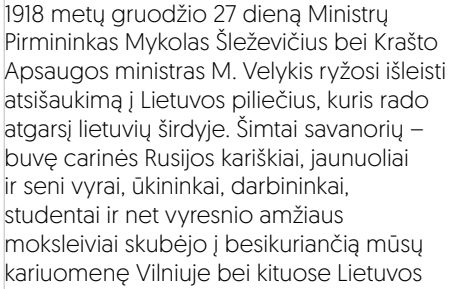
2. Šarvuotis „Austin“ (1914 m., Anglija).

3. Šarvuotasis automobilis „Charon-Girardot-Voigt“ (1914 m., Prancūzija).

4. Legendinis prancūzų automobilis „Renault AGS“ (Marnos taksi, 1914 m.)

5. Pirmasis pasaulyje tankas „Mark-1“ fronte (1916 m., Anglija).

6. Sanitarinis automobilis su „Kegress“ tipo pusiau vikšrine važiuokle bei šios važiuoklės schema (1915 m., Rusija, Prancūzija).

1. Lengvasis automobilis „Panhard-Levassor“, pritaikytas kariniams veiksams (1914 m., Prancūzija).

2. Šarvuotis „Austin“ (1914 m., Anglija).

3. Šarvuotasis automobilis „Charon-Girardot-Voigt“ (1914 m., Prancūzija).

4. Legendinis prancūzų automobilis „Renault AGS“ (Marnos taksi, 1914 m.)

5. Pirmasis pasaulyje tankas „Mark-1“ fronte (1916 m., Anglija).

6. Sanitarinis automobilis su „Kegress“ tipo pusiau vikšrine važiuokle bei šios važiuoklės schema (1915 m., Rusija, Prancūzija).

1.

Svarbų vaidmenį, stiprinant Lietuvos gynybinę galią, čia atliko ir 1919 metų rudenį Vlado Putvinskio-Pūtvio įsteigta Šaulių sąjunga, sutelkusi kovai su okupantais visus Lietuvos gyventojus.

2.

Laimei, nei šių, nei daugelio kitų savanorių paaugotos gyvybės nebuvo beprasmės. 1919 metų rudenį mūsų žemėje bolševikų neliko. 1919 metų lapkričio 20–22 dienomis ties Radviliškiu buvo sumušta pulkininko P. Bermonto-Avalovo 65 tūkst. kariuomenė. Atkovota ginkluotė (kulkosvaidžiai, pabūklai, šarvuočiai, lėktuvai, kiti ginklai) sudarė pagrindą apginkluoti naujai suformuotus savanorių pulkus. Likusi bermontininkų kariuomenės dalis pasitraukė į Prūsiją.

Svarbų vaidmenį, stiprinant Lietuvos gynybinę galią, čia atliko ir 1919 metų rudenį Vlado Putvinskio-Pūtvio įsteigta Šaulių sąjunga, sutelkusi kovai su okupantais visus Lietuvos gyventojus. Tačiau mūsų kraštą užgriuvo dar viena nelaimė – praeityje mūsų bendros valstybės „vyresniųjų brolių“ lenkų invazija. 1920 metų spalio 7 dieną Suvalkuose lietuviai, dalyvaujant Prancūzijos, Anglijos ir JAV bei kitų šalių atstovams, pasirašė su Lenkija sutartį, kad Lietuva liktų nepriklausoma valstybe, jokiais ryšiais nesurišta su Lenkija. O jie vis primindavo visokias senąsias „unijas“ (sąjungas) ir norėjo jas atgaivinti. Ši sutartis buvo pasirašyta vadovaujantis JAV prezidento W. Wilsono pastangomis įkurtos Tautų Sąjungos nuostatomis. Pagrindinis jos tikslas – taikiu būdu spręsti tarp valstybių kylančius ginčus ir neleisti prasidėti naujam karui. Deja, praslinkus vos dviem dienoms po Suvalkų sutarties pasirašymo lenkai, brutaliai laužydami savo priimtus įsipareigojimus ir paneigdami savo parašą, su savo kariuomene, vadovaujama generolo L. Želigovskio, užpuolė nieko

bloga nelaukiančius lietuvius, 1920 metų spalio 9 dieną užgrobė Vilnių ir smarkiai skverbėsi į Lietuvos gilumą [jų klastingi kėsmai okupuoti Lietuvą paaiškėjo dar 1919 metais, kai tų pačių metų rugpjūčio 28 dieną Kaune buvo išaiškinta ir likviduota lenkų sąmokslininkų karinė organizacija POW (*Polska Organizacja Wojskowa*). Lenkų sulaužyta sutartis visoje Lietuvoje sukėlė didžiausią pasipiktinimą ir drauge naują patriotizmo bangą. Vėl savanoriai skubėjo į Lietuvos pietus. Kariuomenė greitai užėmė naujas pozicijas ir puolė įsibrovėlius lenkus.

Čia didelį organizacinį darbą nuveikė 1920 metų rudenį M. Šleževičiaus ir M. Krupavičiaus įkurtas Vyriausiasis Lietuvos gynimo komitetas. 1920 metų lapkričio 19 dieną ties Širvintomis ir lapkričio 21 dieną ties Giedraičiais Lietuvos kariuomenė sumušė lenkus ir sustabdė tolesnį jų veržimąsi. Mūsų kariuomenė jau ruošėsi išvaduoti Vilnių. Tačiau vėl, veikdami Tautų Sąjungos vardu, įsikišo prancūzai ir anglai, norėdami sustabdyti kraujo praliejimą. Lietuvos ir Lenkijos karas buvo sustabdytas, bet Vilnius bei didelė Lietuvos dalis iki 1939 metų spalio 27 dienos liko okupuoti. Taip atsitiko dar ir todėl, kad Lenkija turėjo daugiau palaikymo Paryžiuje ir Londone, o Lietuva – maža, Vakarų šalyse nežinoma šalis, kurią lenkai visaip šmeižė ir nenorėjo matyti nepriklausomos valstybės. Be to, mes su jais nesugebėjome kalbėti įtikinamai, argumentų kalba, nes neužmezgę diplomatinio santykių neturėjome nei reikiamos informacijos apie tikrąją padėtį Lenkijoje, nei apie jos politiką, nei apie jos planus Lietuvos atžvilgiu.

Lenkai okupuotame Vilniaus krašte elgėsi ypač klastingai. Okupuotą kraštą jie paskelbė „Vidurinė Lietuva – Litwa Srodkowa“ ir surengė plebiscitą, kad įteisintų šio krašto okupaciją. Tačiau Lietuvių Komiteto pirmininkas Mykolas Biržiška oficialiai pareiškė, kad lietuviai balsavime nedalyvaus. Taip pasielgė ir gudai (baltarusiai) bei žydai. 1922 metų sausio 9 dieną plebiscite dalyvavo tik 18 proc. gyventojų, balsavo vien lenkai. Deja, jie ir nulėmė Vilniaus ir Vilniaus krašto prijungimą prie Lenkijos. Ši Vilniaus krašto okupacija sutrukdė atkurti Lietuvą etninių žemių, kur tuo metu gyveno daug lietuvių, ribose (sienose), kurios buvo numatytos 1920 metų liepos 12 dieną pasirašytoje Lietuvos ir Sovietų Rusijos Taikos sutartyje. x

1. Lietuvos savanorių 1919 metais atkovotas iš bolševikų šarvuotis „Ižorskyj Fiat“ („Žaibas“) .

2. Pirmasis prancūzų tankas „Renault FT-17“ (1918 m.). Keletą tokių tankų 1923 metais įsigijo Lietuvos kariuomenė.

APSKRITIMŲ LAUKUOSE MŪSLĖ: KAS PIEŠIA PASĖLIUOSE?

Tekstas – Martynas Juocevičius, Lietuvos etnokosmologijos muziejus

Kropciklių tyrinėtojai mano, kad piešinio dalių forma bei proporciniai santykiai nėra atsitiktiniai, o slepia užkoduotą informaciją.

15

[sivaizduokite: jūs – grūdinių kultūrų ar, tarkime, rapsų augintojas, kurio kasdienybė, nors ir gana užtikrinta, šiek tiek monotoniška bei nuspėjama. Bet štai kas nutinka: vieną vaiskų ankstyvą vasaros rytą apžiūrinėdamas savo pasėlius vidury lauko randate nemenką plotą išguldytų javų. Vakarą nepastebėjote nieko neįprasta, o dabar – prašau! Tikriausiai, susinervinate –juk šitaip prarasite dalį derliaus. Ir kodėl? Naktis buvo rami, nelijo, nežaibavo, nepūtė vėjas, laukiniai gyvūnai taip pat nebuvo užklydę... Kol dairoėtės ir mėginate suvokti, kas čia nutiko, su augančia nuostaba pastebite, jog stovite... taisyklingo prie žemės prispaustų stiebų 30 metrų skersmens apskritimo centre. Klek toliau, už kelių žingsnių, aptinkate dar vieną apskritimą.

Po to – dar. Imate suprasti, kad didįjį pagrindinį ratą supa keturi mažesni, drauge sudarydami simetrišką piešinį. Jus apima lengva isterija, kojas pakerta silpnumas. Nuo šios akimirkos jūsų ūkis ypatingas – atsirado apskritimų. Viską pasakojate ir aprodote kaimynui. Kaimynas – dar kažkam. O po kelių dienų, lydimi žurnalistų, atvyksta kažkokie žmonės su keistais prietaisais ir išaiškina, jog jūsų lauke nusileido ateiviai iš kosmoso. Tai, beje, tikras įvykis, apie 2000-uosius nutikęs Kanadoje – ne pirmas toks ir ne paskutinis mįslingame apskritimų pasėlių (dažnai šiuo bendru terminu vadinami tiek taisyklingi pavieniai skrituliai, tiek sudėtingesnės įvairių geometrinių figūrų kombinacijos – piktogramos, anglų k. *Crop Circles*, pažodžiui – *kropcikliai*) naratyve. »

... susirinko laumės raganos gūdžių naktį ponulio lauke ir aukštuose rugiuose ratu sustojusios ėmė šokti.

Lietuvių liaudies pasaka

Nors tiksliai nėra žinoma, britai mėgsta pabrėžti, kad moderniųjų laikų apskritimų bei kitų geometrinių figūrų pasėliuose istorija prasidėjo vieną 1972-ųjų vasaros naktį pietinėje Anglijos dalyje, kai du NSO medžiotojai – Artūras Šatlivūdas [Arthur Shuttlewood] ir Briusas Bondas [Bryce Bond] – išvydo, kaip mėnesienos užlietame javų lauke per kelias sekundes savaime susiformavo maždaug 20 metrų skersmens taisyklingas apskritimas. Kad ir kaip būtų, sutikime – tai, kas praeito amžiaus 8-ajame dešimtmetyje ėmė vykti Jungtinėje Karalystėje, o vėliau išplito visame pasaulyje, yra daugiau nei keista: ūkininkai ar praeiviai kviečių, avižų, miežių, kukurūzų, rapsų laukuose iš pradžių rasdavę, ypač Pietų Anglijoje, įspaustų pavienių apskritimų, vėliau ėmė aptikti ir daug sudėtingesnių piktogramų, tiesiog milžiniškų, kartais futbolo aikštės dydžio ar net didesnių geometrinių figūrų [2001 metų rugpjūčio 14 dieną Viltšyro grafystėje, netoli garsiojo Stounhendžo, buvo rastas 450 metrų ilgio kropciklas, sudarytas iš 409 ratilų], kuriose skrituliai liečiasi vienas su kitu arba jungiasi ašimis, trikampių ir rombų kombinacijos, pajvairintos užlinkstančiomis linijomis ar tiesiomis lygiagretėmis, susiejančiomis ornamento dalis, sudaro unikalų, dažniausiai simetrišką piešinį. Nenuostabu, jog įsivyravo nuomonė, kad, atrodytų, nežinomų būdu nakties gūdumoje tokiais dideliais mastais atsirandančių apskritimų prigimtis yra antgamtiška, nežemiška.

Nors kropciklų reiškinys populiariojoje literatūroje dažnai vadinamas anglišku dėl dviejų priežasčių – pirmiausia, net 80 proc. visų pranešimų užfiksuota Didžiojoje Britanijoje, antra, anglai bene pirmieji ėmėsi piktogramas sistemingai fiksuoti, katalogizuoti ir metodiškai tirti, – gali būti, jog iš tiesų apskritimų pasėliuose fenomenas atsirado kur kas anksčiau nei XX amžiaus 8-ąjį dešimtmetį ir visai ne Anglijoje.

Užuominų apie apskritimus pasėliuose, tiesa, labai miglotų, aptinkame jau antikinėje mitologijoje. „Mokslieškai“ kritikuodamas tautiečių tikėjimą antgamtinėmis jėgomis, viename savo traktatų žaliuojančių kalvų šlaituose vėjo sukuriamus „piešinius“ mini IV amžiaus pr. Kr. graikų mąstytojas Aristotelis. Skandinavų legendos pasakoja apie elfų susibūrimus Mėnulio pilnatis naktimis, po kurių aukštoje pamiškių žolėje žmonės rasdavo apskritų išguldytų augalų darinių. Motyvų esama senovės germanų, keltų ir net... baltų tautosakoje.

Viduramžių kronikose rašoma, kad XV–XVI amžiuje Vidurio ir Vakarų Europoje javų laukuose atsirandantys apskritimai kėlė nepaprastą pamaldžių valstiečių baimę. Sklandė prietaras, kad žmogus, įžengęs į tokį raganų ir velnių šokio ištryptą apskritimą, pakliūva į pragaro jėgų spąstus ir negali ištrūkti tol, kol sušoka su dangun nepatekusių mirusiųjų dvasiomis. Taip pat buvo šnekama, kad apskritimai – vietos, kur pragaro viesulai nutrenkia savo aukas, todėl jų vengta, o kunigai ne visada sutikdavo „užkerėtus“ laukus pašventinti. Apie apskritimus skaitome 1503 metų olandų, 1618-aisiais – anglų kronikose.

Ko gero, pirmąkart Vakarų kultūros istorijoje mįslingasis reiškinys aiškiai pavaizduotas 1678 metų knygelės „Šienaujantis nelabasis“ graviūroje „Velnius su dalgiu“ (arba „Dirbantis velnius“, orig. pav. „The Mowing Devil“). 1686 metais Oksfordo universiteto chemijos profesorius Robertas Platas [Robert Plath] knygoje „Stafordšyro gamtos istorija“ taip pat aprašė apskritimų fenomeną. O veikiausiai pirmas pranešimas apie kropciklus žiniasklaidoje pasirodė 1880 metais, kai mokslo populiarinimo žurnalas „Nature“ publikavo šia tema neilgą straipsnį.

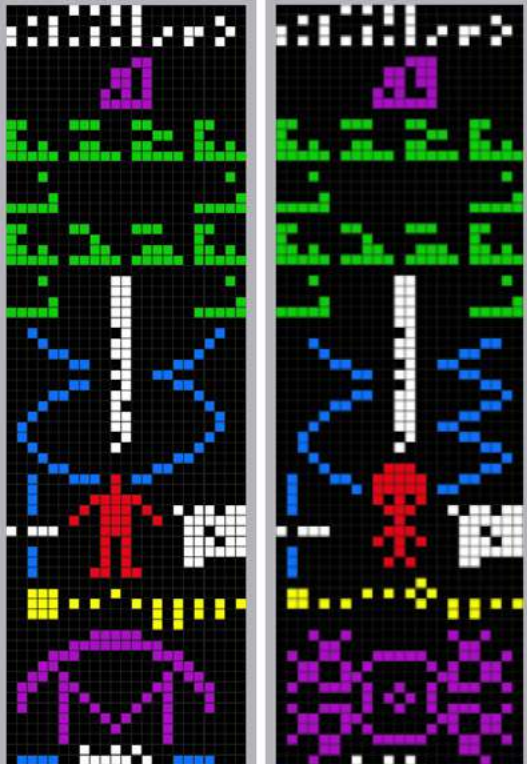
Gana patikimi šiuolaikiniai istorijos duomenys leidžia manyti, kad anksčiausiai XX amžiuje apskritimas buvo užregistruotas 1914 metais Solsberyje, Pietų Anglijoje. Taip pat žinoma, kad apskritimus pasėliuose Anglijos ūkininkai atrasdavo 2-ojo pabaigoje ir visą 3-įjį dešimtmetį, 4-ajame XX amžiaus dešimtmetyje, beveik iki pat Antrojo pasaulinio karo pradžios – Airijoje, o jam pasibaigus keli atvejai užregistruoti JAV. Po kelių dešimtmečių apie mįslinguosius skritulius prašneko australai: 1966 metų sausį prie Tulio upės Kvinslando šiaurėje taisyklingos formos apskritimas atsirado nendrių lauke.

Taigi, iki 8-ojo dešimtmečio vidurio, kai įvyko tikras statistinis fenomeno „sprogimas“, figūros laukuose nebuvo dažnas reiškinys. Kai 1972–1980 metais Hempšyro, Viltšyro ir Esekso grafystėse Anglijoje susiformavo 80 įvairaus dydžio apskritimų, figūrų skaičius ėmė

nenumaldomai augti: antai iki 1990-ųjų jų suskaičiuota jau 400, po kelerių metų – 1 000, o per patį fenomeno piką – tūkstantmečių sandūroje, maždaug nuo 1995 iki 2005-ųjų, – kasmet vien Britų salose būdavo užfiksuojama po 500 įspūdingų kropciklų, kartais net po kelis per dieną. Pranešimai apie figūras ne tik pasėliuose ar pievose, tačiau ir sniege, smėlyje ar ant ledo plaukė iš viso pasaulio – Anglijos, Škotijos, Airijos, Vokietijos, Prancūzijos, Ispanijos, Olandijos, Švedijos, Lenkijos, Bulgarijos, JAV, Kanados, Rusijos, Japonijos, PAR, Brazilijos, Australijos, Izraelio, kitų šalių, ir reiškinys tapo globalus. Nors pastaruoju metu pastebimas statistinis kropciklų atsiradimo mažėjimas, bendras jų skaičius per šiuos dešimtmečius, įvairiais duomenimis, gali siekti 10–12 tūkstančių. Iš pradžių apskritimų fenomenas domino tik vietos gyventojus, daugiausia – pačius ūkininkus ir žemių savininkus, – taip pat pavienius paslapčių mėgėjus, ypač ufologus, atkakliai ieškančius NSO pėdsakų ar bet ko, kas gali įrodyti, jog Žemėje lankosi ateiviai iš kosmoso. Mintis apie svečius iš visatos gelmių sužadino ne tik britų, tačiau ir viso pasaulio žiniasklaidos interesą, ir XX amžiaus 9-ojo dešimtmečio pradžioje žurnalistai ornamentus laukuose ėmė sieti su populiariu „skraidančiųjų lėkščių“ leitmotyvu.

Tačiau 1986 metais vienas iš BUFORA [British UFO Research Association] mokslinių bendradarbių Džonas Fuleris [John Fuller] bei profesionali paranormalių reiškinų tyrinėtoja Dženė Rendels [Jenny Randles] nutarė paskelbti pirmąją išsamią publikaciją, kurioje atskleidžiamas probleminis, o ne sensacinis „velnio skritulių“ reiškinio pobūdis. Greičiausiai, šį straipsnį galima laikyti cereologijos [Cereology; pagal romėnų vaisingumo ir derliaus deivės Cereros vardą] – mokslo apie apskritimus pasėliuose – oficialiu atsiradimo momentu. Netrukus šie autoriai išleido pirmąją iliustruotą brošiūrą „Apskritimų paslaptis“ ir Londone suorganizavo simpoziumą, kuriame greta ateivių iš kosmoso versijos buvo aptariamos įvairios kitos nuomonės apie fenomeno prigimtį bei prasmę.

Maždaug tuo metu Didžiojoje Britanijoje, kiek vėliau – JAV, Kanadoje ir Rusijoje – prasidėjo tai, ką galėtume pavadinti masine apskritimų isterija: į kropciklų atsiradimo vietas mistikos mėgėjai ir savamoksliai „specialistai“ ėmė plūsti būriais. Garso ir vaizdo įrašymo aparatūra bei įvairiausiais stebėjimams skirtais „-skopais“ apsiginklavę entuziastai budėjo naktimis, gruntinių vandenių ieškotojai virgulininkai solidarizavosi su ufologais ir cereologais, patvirtindami nežemišką figūrų kilmę, „kontaktuotojai“ susisiekt su tolimųjų pasaulių esybėmis, atsakingomis už piešinius pasėliuose.

Apskritimų viduje ekstrasensai aptiko „vitalinės energijos“, naktį praleidus ornamento perimetre, būta net „stebuklingo“ išgijimo atvejų. „Cereologinės“ organizacijos augo ir šakojosi, o susižavėjusi publika nuo prekystalių šlavė knygas apie nežemiškus grūdinių kultūrų darytojus.

Moksliniu požiūriu teiginiai, kad apskritimai yra nežemiškos kilmės, – labai drąšūs, turint omenyje tai, jog niekas tiksliai nežino, kaip, t. y. koku būdu ir per kiek laiko „piešinys“ atsiranda. Paradoksalu, tačiau per visus tuos stebėjimų metus atsirado tik keli liudininkai, kurie sakosi matę, kaip be jokio triukšmo javai į geometrinių figūrą išgula vos per kelias sekundes, virš jų praskriejus nedideliems NSO. Net tyrinėtojai, ištisomis paromis budintys laukuose, nesugeba užfiksuoti apskritimų atsiradimo momento, nes absoliuti dauguma figūrų susiformuoja naktimis neapšviestoje lauko dalyje. Figūros atsiradimo metu dažniausiai nieko neįprasta nevyksta. Arba vyksta, tik liudininkai nepastebi. Kartais piktogramos „gamybos“ procesą lydi įkyrus aukšto dažnio garsas, kuris ufologų mėgėjų neva buvo įrašytas, ištirtas ir pripažintas dirbtinės kilmės, o tyrimą atlikusiems Masačusetso technologijų instituto (JAV) mokslininkams įrodymų, kad jis nesuklastotas, pritrūko. Dar rečiau liudininkai praneša apie nemalonų pojūtį, paprastai patiriamą staiga kylant arba leidžiantis greitai kylančiu ar skrendant lėktuvu, kai užgula ausis. Deja, dauguma liudijimų yra pernelyg subjektyvūs, kad iš jų būtų galima daryti objektyvias išvadas.

Tyrinėtojai, suklasifikavę ir palyginę daugiau kaip 10 000 „piešinių“ iš viso pasaulio, sako neaptikę nė vieno identiškai panašaus ornamento, išskyrus klasikinius taisyklingus apskritimus be jokių papildomų detalių. Nepaisant didžiulės jų įvairovės, piktogramos pasižymi tam tikrais bendrais sunkiai paaiškinamais „techniniais“ bruožais, fizinėmis ypatybėmis bei matematiniais dėsningumais. Ir tai ištis rimta.

Pirmiausia į akis krinta tai, kad augalai piktogramose sugulę taip, tarytum juos būtų priplojęs nepaprastai stiprus vėjo gūsis, kažkoks oro sūkury. Sekdami stiebelių suguldymo kryptimi įsitikintume, kad tiek apskritimai, tiek pačios sudėtingiausios geometrines figūras, rodos, neturi nei pradžios, nei pabaigos: tarsi nupieštos vienu teptuko potėpiu, suformuotos vienu ištisiniu judesiu. Kartu labai aiški riba skiria likusius stovėti ir sulenktus stiebus, kurie apskritimuose susukti spirale, o sukiniams būdingos tos pačios logaritminės proporcijos kaip ir Fibonačio skaičių sekoje. Kartais figūros dugnas būna sudarytas iš penkių sluoksnių, ir kas antrame sluoksnyje stiebai susukti į priešingą pusę. Kiekvienas stiebelis tvarkingai guli šalia kito. Apskritimo centre stiebai persipina, o per patį vidurį lieka stovėti vos vienas ar keli, kurie nepatyrė jokių pokyčių. Įdomiausia ir keisčiausia, kad nulenkti stiebai ne žūsta, o toliau „gyvena“, t. y. auga! Piktogramų „gamyba“ nėra sterili – paslaptieji jų autoriai dažniausiai palieka „šiukšlių“, leidžiančių atpažinti „tikruosius“ apskritimus: figūros perimetre fiksuojamas maždaug tris kartus įprastą normą viršijantis radiacinis fonas, >

Anglijoje, Čilboltone, 2001 metų rugpjūtį atsiradęs ornamentas interpretuojamas kaip tiesioginis atsakymas į Aresibo žinutę nežemiškomis civilizacijoms.

Apskritimų pasėliuose falsifikuotojai Boueris ir Čiorlis pasižymėjo subtiliu humoro jausmu: kai Anglijoje, kilus susidomėjimo kropciklais bangai, padaugėjo akivaizdžių klastočių ir cereologai ėmė blaškytis, nesutardami, kaip „tikrą“ reiškinį atskirti nuo „netikro“, Dugas ir Deivas kviečių lauke išvagojo žinutę: MESNEVIENI. Fenomeno skeptikai tryško džiaugsmu ir atvirai šaipėsi iš entuziastų, šitai palaikiusių autentišku nežemiškų būtybių pranešimu (sutikime, daug logiškesnis būtų užrašas JUSNEVIENI). Kitą sykį, kai meteorologų grupė dėl skritulių kilmės paskelbė išvadą apie viesulą, visais atvejais apskritime javus nulenkiantį laikrodžio rodyklės kryptimi, Deivas su Dugu sukėlė sąmyšį padarę naują figūrą, kurios išorinis žiedas buvo priplotas prie žemės priešinga kryptimi. Galiausiai D. Boueris ir D. Čiorlis po savo kūriniais laukuose ėmė pasirašinėti dviem „D“. Deja, netgi tai buvo priskirta paslaptینگoms ateivių užmačioms.

1. Didžiosios Britanijos cereologai 2006 metais paskelbė iššifravę dalį kropiciklų, periodiškai atsiradusių Hampšyro grafystėje, greta Čilboltono (Chilbolton) plytinčiuose javų laukuose kiekvieną rugpjūtį nuo 2000 iki 2005-ųjų. Pirmasis iš galimai tarpusavyje susijusių ornamentų buvo interpretuotas kaip supaprastintas techninis brėžinys įrenginio, iš kurio pažangesnė už mūsų laikų kosminė civilizacija į Žemę siunčia pranešimus. Lygiai po metų toje pačioje vietoje vienas šalia kito susiformavę piešiniai aiškinami kaip tiesioginis atsakymas į vadinamąjį Aresibo (Arecibo) radijo signalą – koduotą žinutę su pagrindine informacija apie žemiškąją gyvybę – 1974 metais mokslininkų išsiųstą į kamuolinį Heraklio spiečių.

2002 metais atsiradęs ornamentas, anot cereologų, buvo ne kas kita, o dvejetainiu kodu užrašytas tekstas: „Saugokitės netikrų pranašų, netikėkite melagingais pažadais. Laukia išbandymai, bet pasiruošti laiko dar yra. Tikėkite, kad gėris egzistuoja. Mes padėsime priešintis apgaulei.“ Paskutinės Čilboltono ciklo figūros dešifruotojams priminė senovės majų rašmenis, atskirų jų elementų kombinacijas, kuriose įžvelgiami perspėjimai dėl artėjančios 2012-ųjų apokalipsės, taip pat pavieniai žodžiai ir frazės kaip antai: „Didžiosios plunksnuotosios gyvatės sugrįžimas“, „Jėzus yra mesijas“, „Antrasis atėjimas“, „Katastrofa“, „Išbandymas“...

2. Ko gero, pirmoji apskritimų falsifikacija, kurią reiškinio tyrinėtojams pavyko atskleisti, buvo padaryta dar 1986 metais, kai anglų nacionalinis dienraštis „Daily Mirror“, tikėdamasis „antimi“ suklaidinti pagrindinį konkurentą „Daily Express“, pasamdė vieną ūkininką, kad šis savo lauke padarytų kelis apskritimus. Tačiau tąkart nei „Express“, nei joks kitas rimtesnis periodinis leidinys ant kabliuko neužkibo ir apie „netikėtai“ atsiradusius skritulius neparašė. Kaltininkai apgaule greitai pamiršo, viešai neprisipažindami apie tikrąsias savo užmačias. Tačiau ši istorijėlė tebuvo vaikų žaidimas, palyginus su vėliau užplūdusia falsifikacijų banga.

Pats skaudžiausias smūgis cereologijai buvo suduotas 1991 metų rudenį, kai du menininkai iš Sautamptono Dugas Boueris (Doug Bower) ir Deivas Čorlis (Dave Chorley) britų laikraščiui „Today“ prisipažino kūrę figūras javuose pastaruosius penkiolika metų ir tai gali įrodyti. Stebimi žurnalistų, keliomis paprastomis lentomis ir virve Dugas ir Deivas suformavo porą nedidelių apskritimų, ir spaudoje pasirodė straipsnis, esą apskritimų paslaptis atskleista. Bouerio ir Čorlio avantiūra tapo tikra epine falsifikavimų istorija. Šiandien jau žinome, kad pirmuosius apskritimus kviečių lauke 1975 metais vyrškai išguldė sunkiu plieniniu strypu, skirtu Bouerio paveikslų rėmų parduotuvės galinėms durims užsklęsti. Paskui pasitelkę lentas, virves ir kuolelius. Nepaisant keliasdešimties vis tobulėsių bandymų, rodės, niekas jų pastangų nepastebi. Tačiau ilgainiui piktogramos ėmė ufologus dominti, apskritimų tema tapo madinga. Reiškiniui išpopuliarėjus per masines informavimo priemones, Deivas ir Dugas tęsė savo veiklą.

2. Ko gero, pirmoji apskritimų falsifikacija, kurią reiškinio tyrinėtojams pavyko atskleisti, buvo padaryta dar 1986 metais, kai anglų nacionalinis dienraštis „Daily Mirror“, tikėdamasis „antimi“ suklaidinti pagrindinį konkurentą „Daily Express“, pasamdė vieną ūkininką, kad šis savo lauke padarytų kelis apskritimus. Tačiau tąkart nei „Express“, nei joks kitas rimtesnis periodinis leidinys ant kabliuko neužkibo ir apie „netikėtai“ atsiradusius skritulius neparašė. Kaltininkai apgaule greitai pamiršo, viešai neprisipažindami apie tikrąsias savo užmačias. Tačiau ši istorijėlė tebuvo vaikų žaidimas, palyginus su vėliau užplūdusia falsifikacijų banga.

Kadangi piešinių laukuose prigimtis iki galo lieka nežinoma, interpretacijoms atsivėrusią erdvę užpildo alternatyvios, savita logika pagrįstos hipotezės, sudarančios egzotišką atsvarą žmogiškosios ar gamtinės kropiciklų kilmės aiškinimams. Net atmetus visišką klaidę, spėjimų ir aiškinimų diapazonas susidaro gana platus: daugelis mano, kad piktogramos yra sukurtos žmonių, ir daugiau sau galvos nekvaršina; kiti tikina, kad pievų raštai yra naujausios, ypač slaptos ginkluotės bandymų rezultatas – JAV, Rusijos, Didžiosios Britanijos, Kinijos ir kitų dominuojančių pasaulio valstybių karinės struktūros mėgina pažangiausias žvalgybos, informacijos perdavimo ir visuomenės kontrolės technologijas, pavyzdžiui, infragarso bombas, lazerius ir pan.;

Pasigirdus nuomonių, esą apskritimus lengvai galima paaiškinti natūraliomis priežastimis, užvaldyti azarto jie perėjo prie sudėtingesnių figūrų ir netrukus triumfavo – kai kurie mokslininkai ir žurnalistai skubotai ėmė skelbti savo nuomonę, kad joks žmogus negali to padaryti, o skrituliai yra „tikri“.

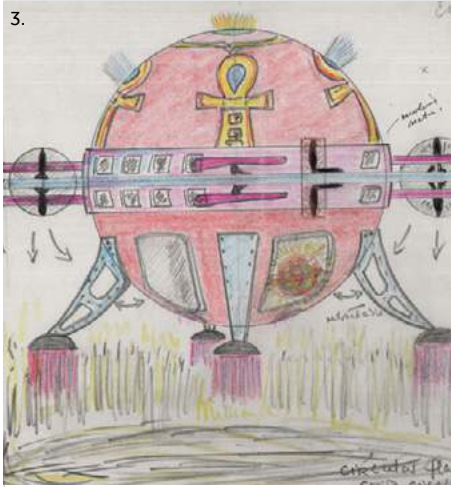
D. Boueris ir D. Čiorlis figūras laukuose darė iki 2004 metų. Galiausiai išradingieji klastotojai pavargo – juv buko įpusėję 7-ąją savo gyvenimo dešimtį. Naivu manyti, kad per savo falsifikavimo „karjerą“ jie sukūrė visas užregistruotas piktogramas, kurių buvo ir yra tūkstančiai. Žinoma, esama ir kitų apskritimų klastotojų įvairiuose pasaulio kraštuose. Po Dugo ir Deivo išgarsėti mėgino daugybė avantiūristų. Šiuo metu kropiciklai daromi daugelyje šalių. Egzistuoja šia veikla užsiimančios organizacijos, menininkų judėjimai, priimami net komerciniai užsakymai... Dėl falsifikuotojų tarpusavio varžytuvių ir technologijų progreso piešinių dizainas sparčiai tobulėja.

Šiandieniais duomenimis, iki 30 proc. visų figūrų yra padaryta žmonių. O likę? Vis dėlto kas gi išpiešia pasėlius? Juk falsifikacijos – tik vienas iš galimų kropiciklų fenomeno paaiškinimų. Akivaizdu, jis neapima visų problemos aspektų. Taip, žmonės kartais gali sukurti sudėtingas piktogramas, kas įrodyta konkrečiais pavyzdžiais. Taip, nėra vienareikšmių įrodymų, kad apskritimus daro ne žmonės. Mokslo bendruomenės atstovai ragina remtis klasikiniu Okamo skustuvo principu – pasikliauti tik faktais, atsisakyti spekuliacijų ir rinktis kuo natūralesnį paaiškinimą, ir ateivių iš kosmoso versija praktiškai eliminuojama. Be to, istoriškai galima atsekti, kaip fenomenas išpopuliarėjo kartu su žiniasklaidos dėmesiu jam, bei kaip tolydžio sudėtingėjo piešiniai. Iš to skeptikai daro išvadą, kad ši veikla yra tiesiog kopijuojama vienų nuo kitų ir sistemingai tobulinama dėl konkurencijos.

Kadangi piešinių laukuose prigimtis iki galo lieka nežinoma, interpretacijoms atsivėrusią erdvę užpildo alternatyvios, savita logika pagrįstos hipotezės, sudarančios egzotišką atsvarą žmogiškosios ar gamtinės kropiciklų kilmės aiškinimams. Net atmetus visišką klaidę, spėjimų ir aiškinimų diapazonas susidaro gana platus: daugelis mano, kad piktogramos yra sukurtos žmonių, ir daugiau sau galvos nekvaršina; kiti tikina, kad pievų raštai yra naujausios, ypač slaptos ginkluotės bandymų rezultatas – JAV, Rusijos, Didžiosios Britanijos, Kinijos ir kitų dominuojančių pasaulio valstybių karinės struktūros mėgina pažangiausias žvalgybos, informacijos perdavimo ir visuomenės kontrolės technologijas, pavyzdžiui, infragarso bombas, lazerius ir pan.;

esama nuomonių, kad kropiciklus suformuoja atmosferiniai ir / ar meteorologiniai reiškiniai – mikrotornadai, viesulai, mažai ištirti ypatingi oro sūkurių, lokali liūtis ar kruša, kamuoliniai žaibai ir t. t.; dar kalbama apie cheminius dirvos pokyčius, mikroorganizmų veiklą, požeminius vandenis, net laukinių ir / ar naminių gyvūnų paliekamus pėdsakus; keli rusų mokslininkai pasiūlė prieštarinčiai fizikų vertinamą hipotezę, jog figūras pasėliuose „piešia“ ypač subtilios energijos virpesiai, vadinami fluksais; kaip galima fenomeno priežastis įvardijama ir hipotetinės vitalinės energijos rūšies cirkuliacija tarp Žemės plutos ir atmosferos; kai kurie tyrinėtojai įrodinėja, jog ornamentus gali suformuoti „stovinčios“, „sustingusios“ elektromagnetinės bangos – mat šiandien eksperimentinio lauko, reaguojančio į žmonijos mintis ir veiklą, fizinės projekcijos; hipotezė apie paralelinių, subtilių psichofizinių pasaulių tikrovės pasireiškimą mūsų širdyje siūlo aiškinimą, pagal kurį piktogramos – greta kitose dimensijose egzistuojančių gyvybės formų bandymas užmegzti kontaktą, perduoti informaciją; kas be ko, vienas populiariausių aiškinimų raštų pasėliuose prigimtį tiesiogiai susieja su ateiviais iš kosmoso – apskritimai yra fiziniai „skraidančiųjų lėkščių“ pėdsakai, kuriuos palieka virš laukų skriejantys, besileidžiantys ar kylantys NSO, taip pat teigijama, jog nežemiškųjų civilizacijų atstovai mums nežinoma, tačiau kontroliuojama jėga suformuoja piktogramas kaip komunikacinį pranešimą, savotišką „tekstą“, kurį privalome iššifruoti; galiausiai kropiciklai vertinami kaip psichologinis proto brolių iš visatos gelmių eksperimentas, kuriuo siekiama išprovokuoti, stebėti ir tyrinėti mūsų planetos gyventojų reakcijas, mąstymą, elgseną...

Kritiškai vertindami šiuos ir panašius aiškinimus, prisiminkite D. Bouerio ir D. Čorlio precedentą, parodantį, kokie menkaverčiai gali būti mūsų įrodymų standartai, kai emocijos ir stebuklo troškimas užtemdo protą. Mokslas kartais iškelia hipotezes ir pasiūlo „nepatogią“ faktinę tiesą, nuvildamas mūsų lūkesčius, o pseudomokslas pateikia dažnai faktais nepagrįstą, tačiau trokštamą paaiškinimą. Nežinomybės akivaizdoje stovime kryžkelėje, kuri reikalauja pasirinkimo tarp žinojimo ir tikėjimo. x

Kai kurių kropiciklų kilmę mokslininkams pavyksta išsiaiškinti ir paslapties šydas išsisklaido. Pavyzdžiui, Lenkijoje 2002 metais vieno ūkininko ganykloje atsirado daugybė netaisyklingos formos apskritimų, tik žolė figūras formuojančiose linijose buvo ne prispausta ar nulenкта, o mažiau vėšli, tarytum pažeista, nesudaryta. Lenkų specialistai, paėmę dirvožemio pavyzdžių ir kruopščiai juos ištyrę, įrodė, jog žolės nykima lėmė šaknis pažeidusi parazituojanti grybiena, kuri po žeme plinta žiedais. Hipotezę patvirtino žiedinių grybienos struktūrų idealus atitikimas antžeminėms figūroms žolėje.

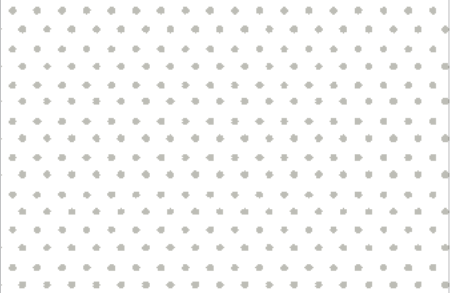
Beje, antgamtinę figūrų atsiradimo versiją paneigė ir mūsų šalies tyrinėtojai, kai tų pačių metų pavasarį Rokiškio rajone vieno ūkininko pievoje susiformavo įvairaus skersmens – nuo keliasdešimties centimetrų iki 6 metrų – nevisiškai simetriškų žiedų grupė iš kitokio atspalvio ir augumo žolės. Įvykiu susidomėjęs tuometis Lietuvos etnokosmologijos muziejaus direktorius, gamtos mokslų daktaras Gunaras Kakaras figūras susiejo su specifiniu molio sluoksniu, netolygiai pralaidžiu drėgmei dirvožemyje, pasiskirstymu.

- 1991 metų rudenį britų spauda publikavo straipsnį, kuriame Dugas Boueris ir Deivas Čorlis prisipažino falsifikavę apskritimus pasėliuose.
- 1678 metais išleistoje brošiūroje bene pirmą kartą pavaizduotas kropiciklo atsiradimas – javus ratu išguldė šienaujantis nelabasis.
- Kai kurie liudininkai, tiesa, labai retai, teigia matę, kaip kropiciklą suformuoja pasėliuose besileidžiantys ar kylantys ateivių kosminiai laivai.

16

Dar jis vadinamas Bismarko troškiniu, nes pasakojama, kad Otto von Bismarckas, Prūsijos ir Vokietijos XIX amžiaus politikas, ypač pamėgo šį patiekalą, kai ilsėjosi Bavarijos kurorte Bad Kissingene. Šio troškinio garbei Regeno mieste Bavarijoje vyksta šventė su naktiniais plaukiojimais valtelėmis Regeno upėje, karnavalinėmis eitynėmis, muge ir fejerverkais. Šventė vadinama „Pichelsteiner Fest“ ir vyksta nuo 1874 metų. Yra ką švęsti, nes kvapnus, sultingas ir gardus troškiny s vilioja iš tolo.

Troškiny s pagaminamas itin paprastai, o pagrindinė jo ypatybė – jame naudojamos trys mėsos rūšys. Dažniausiai jautiena, kiauliena ir aviena. Bet kadangi yra nemėgstančių avienos skonio, ją galima pakeisti vištiena arba veršiena.

4–6 valgytojams reikės:

600 g trijų mėsos rūšių – jautienos, kiaulienos, avienos (vietoj avienos tinka vištiena arba veršiena)
2 svogūnų galvučių
750 g bulvių
200 g saliero šaknies
1 morkos
1 poro
100 g petražolių
druskos ir paprikos miltelių pagal skonį
1–1,5 l vandens

VOKIŠKAS TROŠKINYS „PICHELSTEINER“

Tekstas – Vytautas Radzevičius
Nuotrauka – Julius Kalinskas (www.15min.lt)

1. Mėsą supjaustykite gabalėliais (kaip guliašui), svogūnus – smulkiai, bulves ir saliero šaknį – kubeliais, morką ir salierą – griežinėliais.
2. Sudėkite į puodą mėsą ir ant viršaus – visas daržoves. Užpilkite vandeniu tiek, kad šiek tiek semtų viršutinį sluoksnį.
3. Pasūdykite ir suberkite papriką. Virkite uždenę ant silpno karščio apie pusantros valandos. Baigę troškinti apibarstykite smulkiai pjaustytomis petražolėmis. x

SVEIKINAME

Nuoširdžiausiai sveikiname brolius ir seses jubiliejų ir sukaktuvių proga! Būkite sveiki ir energingi!

Karininko Antano Juozapavičiaus šaulių (Alytaus apskr.) 1-oji rinktinė

Petras Vitunskas – 70 metų
Albinas Grinkevičius – 60 metų
Kęstutis Leonavičius – 60 metų

Vytauto Didžiojo šaulių (Kauno apskr.) 2-oji rinktinė

Vladas Kaftaniukas – 60 metų
Petras Daniulis – 60 metų
Rimantas Aleksa – 60 metų
Darius Ponomarenka – 30 metų

Suvalkijos šaulių (Marijampolės apskr.) 4-oji rinktinė

Raimundas Mertinkaitis – 60 metų
Dainius Kunigonis – 40 metų

Alfonso Smetonos šaulių (Panevėžio apskr.) 5-oji rinktinė

Daiva Bliudžiuvienė – 50 metų

Generolo Povilo Plechavičiaus šaulių (Šiaulių apskr.) 6-oji rinktinė

Raimondas Leikus – 55 metai
Kęstutis Galkus – 45 metai
Kornelijus Valčiukas – 40 metų
Kotryna Antonovaitė – 20 metų

LDK Kęstučio šaulių (Tauragės apskr.) 7-oji rinktinė

Vidmantas Genys – 60 metų
Giedrius Černiauskas – 50 metų
Žydrūnas Mačaitis – 50 metų
Daivaras Genys – 35 metai
Karolina Dapkutė – 25 metai

Žemaitijos šaulių (Telšių apskr.) 8-oji rinktinė

Ligita Laureckienė – 50 metų

Plk. Prano Saladžiaus šaulių (Utenos apskr.) 9-oji rinktinė

Danielius Drazdauskas – 70 metų
Vytautas Jakniūnas – 65 metai
Irena Šerelienė – 60 metų
Sigitas Raguotis – 60 metų

Nuoširdžiai sveikiname mylimą kuopos vadą vrš. Eimantą Tamulyną 50-ojo gimtadienio proga! Linkime stiprios sveikatos, visur ir visada lydinčios sėkmės ir Aukščiausiojo palaimos!

Šalčininkų 1011-osios kuopos šauliai ir jaunieji šauliai

UŽJAUČIAME

Mirus mylimoms seserims, reiškiamo užuojautą šauliui Albinui Vincui Leskauskui.

Karininko Antano Juozapavičiaus šaulių 1-osios rinktinės šauliai.

Mirus ilgamečiam šauliui Juozui Vidrai reiškiamo užuojautą šeimai ir artimiesiems.

Brg. gen Adolfo Ramanausko-Vanago 104-osios kuopos šauliai.

KRYŽIAŽODŽIO ATSAKYMAI

Kovo mėnesio „Trimite“ skelbto kryžiažodžio „Kotletika“ atsakymai:

Vertikaliai

2. Antipovas.
3. Treinytė.
4. Laikmatis.
5. Keksas.
6. Austras.
7. Diplomas.
9. Karamelė.
11. Kleiza.
13. Elitas.
15. Alonsas.
16. Vilkija.
20. Ikrai.
22. Smala.
23. „Inkaras“.
25. Kepsninė.

26. Pyragas.
29. Rozmarinas.
31. Antrekotas.
35. Skaidulos.
36. Stanionis.
37. Pekanas.
39. Startas.
41. Titenis.
42. Orentas.
45. Alergija.
48. „Astorijs“.
51. Krosas.
56. Otas.
57. Elis.
58. Ukis.
59. „Efes“.

Horizontaliai:

1. Kartelė.
5. Kotletika.
8. Kepinimas.
10. Diskas.
12. Trekas.
14. Kava.
16. Volė.
17. Liepsna.
18. Italija.
19. Kimono.
21. Melasa.
24. LKL.
27. Druska.
28. Arena.
30. Lynas.

32. Laimas.
33. Mazgas.
34. Sartai.
37. Pinakolada.
38. Aperityvas.
40. Stintos.
43. Kalnietis.
44. Kopenhaga.
45. Aguona.
46. Verdenė.
47. Andora.
49. Smetona.
50. KKI.
52. AEK.
53. „Maistas“.
54. Sūris.

55. „Elga“.
60. „Arvi“.
61. Kola.
62. Akis.

63. Kajakas.
64. Herojus.
65. Spaskis.

17

18

KRYŽIAŽODIS „REMBRANTAS“

VERTIKALIAI:

- 1. Rogučių sporto rungtis, kai nusileidžiama galva į priekį.
- 2. Vienas iš trijų mušketininkų. Jo vardas kilęs iš kalno Graikijoje, kurio apylinkėse yra įsikūrę daug vienuolynų, pavadinimo.
- 3. Žmogus, nekenčiantis kitos rasės žmonių.
- 4. Pats žinomiausias senovės Romos vergų sukilimo vadas.
- 5. Miestelis šiaurės rytinėje Plungės rajono savivaldybės teritorijos dalyje, kurio kapinėse yra palaidotas Vasario 16-osios Nepriklausomybės Akto signataras Stanislovas Narutavičius.
- 6. Nauja gyvenvietė, naujakurių kolonija.
- 7. Kefėjo ir Kasiopėjos, Etiopijos karaliaus ir karalienės, dukterė, kurios vardu pavadinta galaktika.
- 8. Miestas šiaurės Lietuvoje, Panevėžio apskrityje, 38 km į šiaurę nuo Panevėžio, Mūšos–Nemunėlio žemumoje.
- 9. „Šašlykinis“ porakanopių būrio, dykaragių šeimos naminis gyvūnas.
- 10. Mažas [iki 1000 km skersmens] Saulės sistemos kūnas, skriejantis elipsine orbita aplink Saulę (dar kitaip – mažoji planeta).
- 15. Vienašmenis japoniškas kalavijas (dažnai Vakaruose šiuo terminu apibendrinamai vadina visus japoniškus kalavijus, tačiau japonai pripažįsta tik siaurąją termino reikšmę).
- 17. Senovinis skaičiavimo prietaisas, kurio prototipai skaitikliai buvo naudoti iki maždaug 1990 metų, beveik 20 amžių.
- 18. Vengrų medžioklinis šuo, kuris buvo išveistas sukryžminus kelias antikinių šunų veisles.
- 21. Pasak Biblijos, vienas pirmųjų Dievo pranašų (jo vardu pavadinta viena iš Senojo Testamento knygų).
- 31. Storas, kietas vienasluoksnis ar daugiasluoksnis popierius, naudojamas įvairiausių pakuočių gamybai, knygų viršeliams.
- 32. Vienas aukščiausių Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės ir Abiejų Tautų Respublikos žemietijų valdžios pareigūnų (vėliau taip buvo vadinamas dvaro paskirtas baudžiauninkų prievaizdas, prižiūrėtojas).

- 33. Susirinkimas, suvažiavimas (pvz., turistų).
- 34. Ryšio priemonė (jo išradimas priskiriamas Aleksandriui Grechemui Belui), pastaraisiais metais tapusi išmani.
- 35. Ilustruotas trimėnesinis poezijos laikraštis, leistas 1934–1935 metais Kaune (leido ir redagavo Bernardas Brazdžionis).
- 36. Daikto lankstumas, netvirtumas.
- 37. Kokia nors šalis, teritorija.
- 38. Scenos meno kūrinių atlikėjas (pvz., operos, baleto, orkestro, choro, cirko, pantomimos ir pan.).
- 39. Smulki silkinų šeimos žuvis, kuri mums dažniausiai asocijuojasi su konservais.
- 42. Žodis, apibūdinantis žmogų arba gyvūną, kuris neranda sau vietos ir daug migruoja (valkiojasi).
- 45. Anglų rašytojo Čarlio Dodžsono (žinomo Liuiso Kerolio slapyvardžiu) sukurtų romanų (dabar laikomi vaikų literatūros bei nonsenso literatūros klasika) pagrindinė herojė.
- 46. Medinis, apie 1,2 m ilgio, 0,5 m pločio ir 0,2 m aukščio indas su ausimis galuose, gaminamas išskobiant medžio kamieną (kai kas taip mėgsta vadinti valtį).

HORIZONTALIAI:

- 4. Varliagyvis, panašus į driežą.
- 11. Tai turi ir arklys, ir šuo, ir kalnas.
- 12. Geležies sunkumo baltas arba pilkas metalas, vartojamas litavimui, bronzos ir babito lydiniams.
- 13. Karpžuvų žuvis, priklausanti karpinių (Cyprinidae) šeimai, įtraukta į Lietuvos Raudonąją Knygą.
- 14. Miškų ūkio pareigūnas, vadovaujantis urėdijai ir tvarkantis kelias girininkijas.
- 15. Tai – ir Vokietijos uostas, ir laivo korpuso dalis.
- 16. Dangaus erdvė.
- 18. Materialusis pasaulis, erdvės atžvilgiu beribis, o laiko – kintantis.
- 19. Žieduotoji kirmėlė, dar vadinama siurbėle.
- 20. Jūrinių karosų šeimos žuvis, dažnai randama mūsų parduotuvių žuvies skyriuose.
- 22. Kalnų grandinė palei Slovakijos ir Lenkijos sieną, aukščiausia Karpatų kalnų dalis.

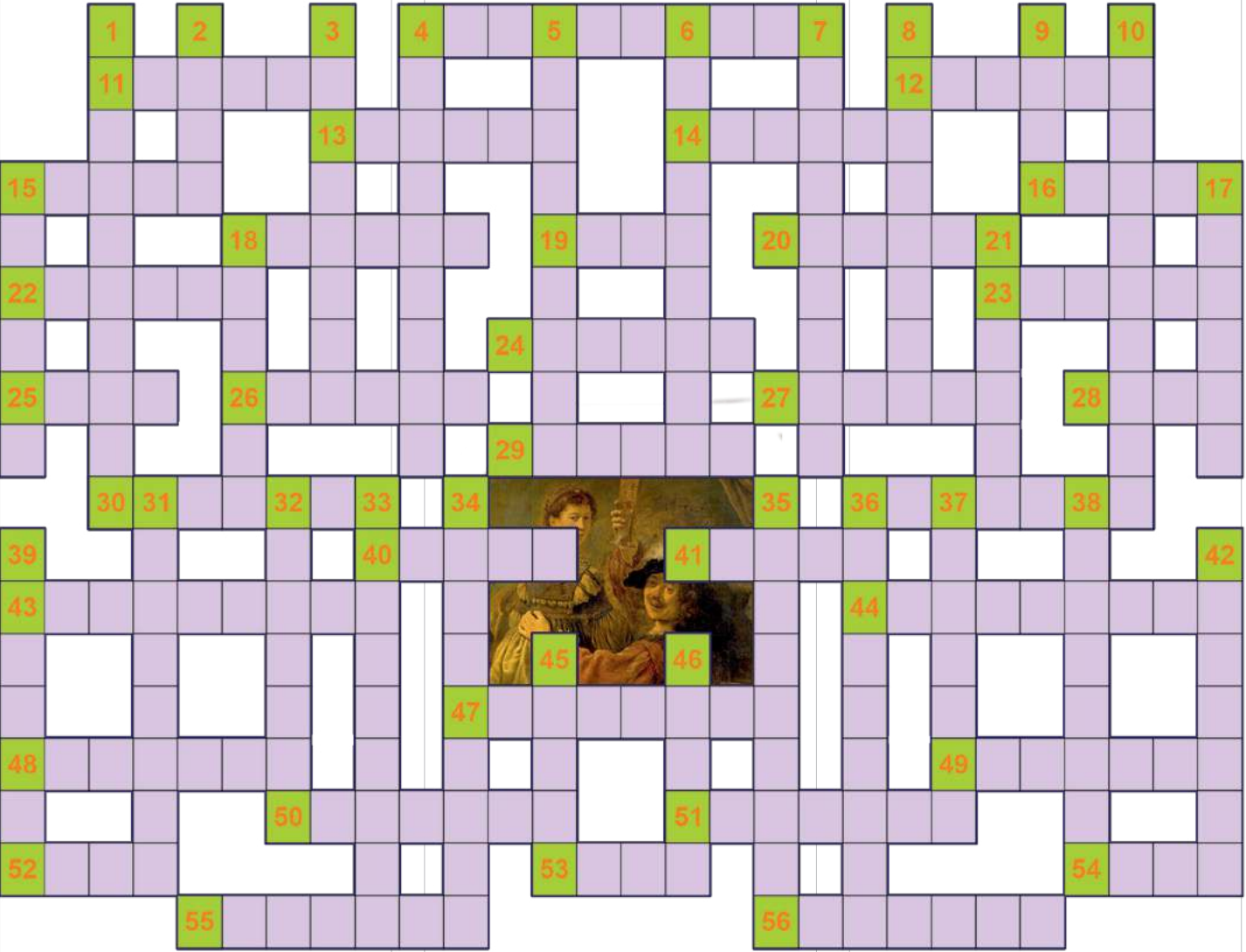
- 23. Septynšakė žvakidė, laikoma vienu svarbiausių judaizmo simbolių ir yra Izraelio valstybės simbolis.
- 24. „Kvailių motina“.
- 25. SI sistemos priešdėlis, reiškiantis daugiklį 10-9 arba 1/1000000000, arba 0,000 000 001.
- 26. XIX amžiaus vengrų kompozitorius romantikas, pianistas, pedagogas, vengrų muzikos klasikas.
- 27. Tai, kas ėdama, gyvulių pašaras.
- 28. Kiauninių šeimos plėšrus žinduolis, dažniausiai besimaitinantis žuvimis.
- 29. Plėšrūnas, paskatinęs kunigaikštį Gediminą pastatyti Vilnių.
- 30. Viena iš medžiagos agregatinių būsenų (tarpinė tarp kietosios ir dujinės).
- 36. Ežeras Žemaitijoje, Telšių rajono teritorijoje, unikalus tuo, kad jame randama gintaro.
- 40. Puodelio rankena.
- 41. Vienas žinomiausių Žemaitės apsakymų.
- 43. Miestas, įsikūręs prie Kruojos upės, netoli kelio Šiauliai–Pasvalys.
- 44. Aparatų (prietaisų) visuma – įrenginio, laboratorijos, cecho įrengimai.
- 47. 2013 metais sukurtas dramatis filmas (rež. Stephenas Frearsas), kuris buvo nominuotas 2014 metais „Oskarams“ (už geriausią pagrindinį aktorės vaidmenį, geriausią muziką, geriausiai adaptuotą scenarijų, geriausią filmą).
- 48. Apsiihtos vykdyti už atlyginimą pareigos, darbas, tarnavimas.
- 49. Šiaurės poliarinė sritis.
- 50. Automobilio kėbulo tipas.
- 51. Pradinė augalo augimo stadija.
- 52. Paukštis, kuris senovės Egipte buvo laikomas šventuoju paukščiu, išminties ir teisingumo dievo Toto simboliu (pats Totas vaizduotas su jo galva).
- 53. Azijos tautų dviratis medinis vežimas.
- 54. Sausumos plotas, iš visų pusių apsuptas vandens.
- 55. Žuvis, kurią galima laikyti daugelio pradedančių žvejų „mokytoju“ (paprastai auginama kūdrose, tvenkiniuose).
- 56. Olandų dailininko Rembranto žmonos vardas, geriausiai žinomas dėl jo „Autoportreto su... Ant kelių“... x

Atsakykite į kryžiažodžio klausimus ir siųskite atsakymus paštu iki gegužės 15 dienos į „Trimito“ redakciją adresu:

Žurnalas „Trimitas“
Lietuvos šaulių sąjunga
Laisvės al. 34,
44240 Kaunas

Sudarė – Kastytis V. Stumbrys

Nepamirškite nurodyti savo atgalinio adreso ir telefono numerio, nes vienas iš atsakiusiųjų burtų būdu gaus prizą – unikalią 1 000 detalių dėlionę „Lietuvos kariai“. Sėkmės!

TRIMITAS

IR PRIEŠ ŠIMTMETĮ SKAITYTAS

**Žurnalo šimtmečio
proga užsiprenumeruok
„Trimitą“ ir paragink kitą!**

2020 metais žurnalas TRIMITAS leidžiamas kas mėnesį.

36 puslapių žurnale TRIMITAS – šaulystė, karyba, istorija, kelionės, pasaulio pažinimas, išgyvenimo patirtys, lauko virtuvė ir galvosūkiai. Kiekvienam yra ką skaityti.

Žurnalą TRIMITAS galima užsiprenumeruoti www.zurnaluprenumerata.lt internetinėje Lietuvos pašto svetainėje prenumeruok.lt bei Lietuvos pašto skyriuose. Prenumeratos kaina metams – 20 eurų.

